

AGENDA CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ

Agenda – druhá část Pohřební obřady

*Liturgická komise Ideové rady CČSH
a sněmovní výbor za vedení patriarchy Josefa Špaka*

Předloha č. 4

Sněmovní centrum
Wuchterlova 5
166 26 Praha 6
e-mail: snem@ccsh.cz

Červenec 2014

Úvodní slovo

Křesťanský pohled na poslední věci člověka je dán svědectvím Písma svatého. Smrt a vzkříšení Ježíše Krista otevírá věřícím cestu k věčnému životu. Tato víra je základem všech pohřebních obřadů Církve československé husitské.

Pastorační a liturgická služba církve, jež provází člověka při umírání a ve smrti, je konána ve třech fázích:

1) V rámci svátosti útěchy nemocných nachází svůj liturgický výraz jako „Duchovní posila umírajícího“. První část Agendy obsahuje textovou předlohu na str. 82.

2) „Pohřební obřady“ jsou vlastním obsahem této samostatně vydávané části Agendy.

3) „Vzpomínka na zesnulé“ je zahrnuta do modliteb obce a koná se po pohřebním obřadu, při výročí úmrtí a při Památce zesnulých (2. 11.). Příslušné formulace nacházíme v Liturgii a v Bohoslužebné knize Církve československé husitské.

Tato obřadní příručka vychází z textů dr. Karla Farského, Vlastimila Drtiny, Ferdinanda Stibora a z pramenů ekumenického dědictví, jak bylo zpracováno katedrou praktické teologie Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze za vedení prof. ThDr. Milana Salajky a vyšlo v Theologické revui 1984, str. 103-112.

Jsou zde předloženy pohřební obřady, které se konají na třech, na dvou nebo na jednom místě (A-E). Obřady je možné kombinovat i modifikovat vzhledem ke konkrétní situaci. Zvláštní formulář tvoří obřad „Uložení urny a rozptýl“ (F).

Pohřební obřad jako služba člověku Božím slovem má povahu pastoračně-diakonickou a současně kerygmaticko-misijní (srov. Základy víry CČSH, ot. 348). Tato příručka nabízí pro zvěstování biblické texty starozákonní i novozákonní (H). Způsoby zvěstování mohou být při kratším obřadu na jednotlivé verše, případně na dvojici veršů (Starý zákon a Nový zákon, epištola a evangelium), nebo na celou perikopu při delším obřadu ve sboru. Pro meditace jsou uvedeny vybrané části z knihy Žalmů (G).

Modlitby nebo jejich části mají v některých případech dvě varianty. Připojeny jsou také modlitby pro zvláštní příležitosti (CH).

K pohřebnímu obřadu patří hudební složka. Duchovní musí dbát na vhodnost vybraných skladeb pro křesťanský pohřební obřad. Tato příručka chce obohatit hudební stránku církevních obřadů, proto nabízí zhudebněné texty pro sólový i sborový zpěv. Hudební části jsou vřazeny přímo do obřadu i uvedeny v příloze (I). Antifony a responsoria zhudebnil PhDr. Jiří Pospíšil. Je užít také jeden nápěv z Drtinovy Agendy. S upraveným textem z bohatství liturgické tradice na Ostravsku jsou zařazeny tři smuteční antifony ze Zpěvníku CČS pro Slezsko a

pohraniční Moravu biskupa Ferdinanda Stibora. Jako příloha jsou připojeny písně ze Zpěvníku pro praktické užití při zpěvu duchovního během zastavení za obcí nebo při obřadu u hrobu (J).

Pohřební obřady vede v Církvi československé husitské duchovní, případně kazatel(-ka). Aktivní účast shromážděné obce je zvýrazněna antifonami, responsorii a písněmi, zejména pak v odpovědích při obřadu ve sboru, který vychází z Druhé liturgie Církve československé husitské (C). Bylo by vhodné, aby texty navržených smutečních obřadů měli účastníci shromáždění k dispozici.

Druhá část Agendy ČČSH - Pohřební obřady je výsledkem práce liturgické komise a liturgického sněmovního výboru pod vedením bratra patriarchy Josefa Špaka. Byla vydána v pracovní verzi v roce 1995 a tato sněmovní předloha zohledňuje výsledky celocírkevní diskuse.

ÚVODNÍ VÝKLADOVÉ POZNÁMKY

1. Křesťanský pohled na život, smrt a vzkříšení

Smysl a význam lidského života se skutečností smrti stává radikálním způsobem otázkou. Strach před smrtí, který je vlastní všem lidem, vede k tomu, že smrt je vytlačována z našeho každodenního zorného pole a péči o umírající a zesnulé přebírají profesionální pracovníci v nemocnicích, domovech seniorů a pohřebních ústavech. Nedá se žít tak, že by se člověk stále zaobíral vlastní smrtí (jedná se o tzv. tanatofobii – chorobný strach ze smrti). Přesto je se smrtí člověk konfrontován, zejména při smrti blízkých lidí. Jestliže si tento fakt nechce připustit, zvětšuje se jen jeho izolace a samota, a také strach a beznaděj.

Snaha o porozumění a výklad smrti od dob nejstarších civilizací vedla člověka k poznání paradoxního fenoménu. Na jedné straně je realitou předběžnost a pomíjivost veškerého života (1 Pa 29,15; Kaz 1,2; Kaz 3,20; 1 K 7,31), na druhé straně s tajemstvím smrti koresponduje poznání víry, že s každým koncem přichází vždy nový začátek (2 K 5,17; Zj 21,5). Smrt znamená v pohledu víry současně nový počátek (srov. J 12,24; 1 K 15,35). Tato základní životní zkušenost nachází rituální vyjádření od dob starověku v mnohých obřadech iniciace a přechodu. To, co je základním znamením ve stvoření – přechod od nebytí k bytí, přechod ze smrti do života, dosvědčuje křesťanské poselství o smrti a vzkříšení Ježíše Krista jako novém stvoření, které má význam pro smrt každého člověka (1 K 15,22). Křesťanský pohřeb můžeme chápat jako rítus iniciace a přechodu. Na konci pozemského lidského života je nový začátek – i když zůstává tajemným způsobem skrytý. Smrt je chápána jako přechod, přecházení „ze smrti do života“ (J 5,24; 1 J 3,14).

Rozmanité křesťanské obřady, jež se vztahují k umírání a smrti, dávají procesu umírání patřícímu k životu lidsky hodnotnou formu. Mají usnadnit opouštění starého života a odevzdání se v důvěře novému bytí. Křesťanský pohled na poslední věci člověka je dán **svědectvím Písma svatého a vyznáním víry církve ve zmrtychvstání Ježíše Krista a věčný život**. Smrt a vzkříšení Ježíše Krista otevírá věřícím cestu k věčnému životu. „Věříme, že Ježíš Kristus zlo světa i smrti přemohl“ (Velké krédo CČSH). „Věříme v život dokonalý, který zde na zemi se začíná a v Bohu své naplnění má“ (Malé krédo CČSH). Tato biblická a křesťanská víra je základem všech pohřebních obřadů Církve československé husitské a východiskem naší pastorační, liturgické a zvěstovatelské služby.

2. Tři fáze služby církve umírajícím, zesnulým a pozůstalým

Pastorační a liturgická služba, kterou církev provází člověka při umírání a ve smrti, je konána ve třech fázích. Toto rozčlenění pochází z tradice, kdy v první fázi se jedná o modlitební službu při umírajících (*commendatio animae* - „odevzdání ducha života Bohu“) (srov. L 23,46 a Sk 7,59-60). Dále jsou to v druhé fázi pohřební obřady (*ordo exequiarum* - *lat. exsequi* - *provázet*) a třetí fází je uchovávaní památky na zesnulé (*commemoratio*). V Církvi československé husitské se první fáze uskutečňuje v rámci svátosti útěchy nemocných a nachází svůj liturgický výraz jako „**Duchovní posila umírající(ho)**“ (srov. Agenda CČSH, První část, Praha 2004, s. 90-92). Tradičním označením je *viaticum* (z latinského *via* – cesta, doslova vybavení na cestu). Je spojeno s vysluhováním svátosti večeře Páně. Doprovod umírajícího člověka v posledních týdnech, dnech nebo hodinách jeho života není povinností pouze lékařů, pečovatelského personálu, nýbrž především také příbuzných, přátel a členů církve. Návštěvy, rozhovory a společné modlitby jsou výrazem vnitřní účasti, zájmu a spojení. Duchovní nesmí odkládat návštěvu těžce nemocných a lidí na sklonku jejich života. Obřad se skládá ze čtení Písma svatého, žalmů, písní, modliteb a znamenání křížem, kdy je důležitý fyzický dotek. Součástí mohou být též svátosti - pokání a večeře Páně. Obřad má konkrétní podobu podle situace a stavu nemocného. Ve Farského Agendě se nachází obřad „V poslední hodince“ (Agenda, in: Zpěvník vyd. 1930, s. 301 – 303). Ve Zpěvníku jsou texty modliteb pro tuto situaci (Zpěvník CČSH, vyd. 2001, s. 680-681). Druhou fází jsou „**Pohřební obřady**“, jež tvoří vlastní obsah této samostatně vydávané části Agendy. Třetí fází je „**Vzpomínka na zesnulé**“, která se koná po pohřebním obřadu, při výročí úmrtí a při Památce zesnulých 2. listopadu. V Římskokatolické církvi má komemorace specifický charakter a je spojena s mešní obětí. V pravoslavné církvi se koná *panychida* (z řec. *panychida* – celou noc; celonoční bdění). Ve slovanské tradici tento termín označuje také officium zesnulých slavené s žalmy, hymny a různými modlitbami. Obsahuje prosby za

odpuštění hříchů a za pokoj jejich duše po smrti. Při panychidě drží přítomní rozžaté svíce. V pravoslavné církvi je zvykem konat panychidu třetí, devátý nebo čtyřicátý den po smrti a také ve výročí smrti. Dr. Karel Farský zařadil v Liturgii vzpomínky na zesnulé do části modliteb sjednocení. V současném liturgickém řádu je možné vzpomínky vřadit do části „Tužby a sborové modlitby“. Příslušné formulace této vzpomínky nacházíme v Liturgii podle dr. Karla Farského, v Bohoslužebné knize ČČSH a v Lekcionáři.

3. Význam a charakteristika křesťanského pohřebního obřadu

Církevní pohřeb je charakterizován jako veřejná bohoslužba, ve které křesťanská obec doprovází k hrobu své zesnulé. Ve středu pohřebního obřadu je na jedné straně zesnulý, kterému je prokazována poslední **služba**, na druhé straně je výrazem **duchovní péče** o zarmoucené nejbližší příbuzné a přátele. Současně je křesťanský obřad **zvěstováním** vzkříšení a nového života v Kristu. Pohřební obřad má proto trojí účel. Tím prvním je rozměr **diakonický**. Křesťanský pohřeb je považován za poslední nezbytnou péči a službu lásky vůči bližnímu. Je vyjádřením osobního poměru k člověku, který se projevuje i vztahem k jeho tělesné schránce. Druhý rozměr je rozměr **pastorační**, neboť obřad je spojen s pastorační péčí o pozůstalé a zarmoucené členy rodiny ve smyslu apoštolské zásady „plakat s plačícími“ (Ř 12,15) a přinášet druhým útěchu, které se věřícím dostává od Boha“ (2 K 1,3-4). Pohřební obřady mají svůj významný rozměr **kérygmaticko-spirituální**, neboť součástí je zvěstování Božího slova a služba modlitby církve.

Pohřební obřady vede **kněz, jáhen nebo kazatel (laik)**, jak je to dáno řády církve. Je výrazem sounáležitosti křesťanského společenství, aby se v případě pohřbu aktivního člena církve účastnila **obec**. Jestliže se jedná o rozloučení s duchovním, účastní se duchovní v talárech. Aktivní účast shromážděné církve je zvýrazněna antifonami, responsorii a písněmi, zejména pak v odpovědích při obřadu ve sboru, který má liturgický charakter (C). Je vhodné, aby pořad a texty smutečních obřadů měli účastníci shromáždění k dispozici.

Duchovní služba při pohřebních obřadech je určena **předně členům Církve československé husitské, ale i všem**, kteří po křesťanském pohřbu touží a o službu Božího slova a modlitby projeví svůj zájem.

4. Základní struktura, části a varianty pohřebního obřadu

Pohřební obřad je **bohoslužbou slova**, která obsahuje **zvěstování evangelia a modlitby**. Jádrem vlastního rituálu je **odevzdání zesnulého Bohu**. Celý obřad je tvořen třemi částmi: úvodní částí, bohoslužbou slova (zvěstování a modlitba) a

vlastním pohřbem, který spočívá v uložení zesnulého do hrobu nebo rozloučení s ním před jeho zpopelněním ve sboru (před sborem) nebo smuteční síni.

Starokřesťanský pohřební obřad navazoval na antické zvyklosti, ale byla při něm zvýrazněna křesťanská víra ve vzkříšení Ježíše Krista. Pohřební pohanská hostina byla nahrazena eucharistií. V Římskokatolické církvi byl tak pohřeb tradičně spojován se mší za zesnulého. Také v Církvi československé husitské je v některých případech vžita praxe, že se při pohřebním rozloučení - zejména s duchovními - slouží celá **Liturgie se svátostí večeří Páně**. Jestliže se koná ve spojitosti s pohřebním rozloučením bohoslužba, při které účastníci přijímají svátost večeře Páně, pak se vlastní obřad rozloučení se zesnulým koná v závěru Liturgie, respektive po jejím ukončení. Svátostná Kristova blízkost zpřítomněná v Liturgii je významnou posilou pro věřící pozůstalé a členy církve.

Pohřební obřad má zpravidla charakter **bohoslužby slova podle tzv. Druhé liturgie ČČSH** nebo bez rámce bohoslužebných responsorií je **bohoslužbou slova se čtením z Písma svatého, promluvou a modlitbou** a bývá doplněn hudbou. Případně má smuteční shromáždění formu krátké **pobožnosti**. Obřad se koná za přítomnosti rakve se zesnulým, ale v současnosti jsou případy, kdy je při rozloučení se zesnulým přítomna již jeho urna nebo se koná bohoslužba slova či pobožnost i bez zesnulého. Ten, kdo vede pohřební obřad, musí na podmínky a konkrétní situace vhodně reagovat tak, aby byly zachovány základní charakteristické znaky křesťanského obřadu, kterým je služba zesnulému člověku, pastorační podpora pozůstalých a zvěstování naděje z evangelia o vítězství Ježíše Krista nad smrtí (1 K 15,54-57).

Pohřební obřad obsahuje tyto **základní části a prvky**: Pozdrav (apoštolský pozdrav) – žalm (recitovaný nebo zpíváný) – úvodní modlitbu – čtení z Písma – kázání – modlitbu – procesí (průvod) ke hrobu – biblické slovo (verš) – modlitbu rozloučení a smíření – Otčenáš – spuštění rakve do hrobu nebo její skrytí – oznámení a poděkování - požehnání. Tato základní liturgická struktura má nebo může být podle místních podmínek obohacena o duchovní písně obce, zpěv pěveckého sboru nebo sólových zpěváků a instrumentální hudbu.

5. Místa konání církevního pohřebního obřadu

Církevní pohřební obřad se koná na jednom nebo více místech. Tradiční křesťanský pohřeb byl vázán na **tři místa – dům smutku, kostel a hřbitov**. Takto je zachován v Agendě dr. Karla Farského v návaznosti na praxi Římskokatolické církve zvláště ve venkovském prostředí. Smuteční obřad začíná v domě smutku, odkud vychází procesí. V čele procesí byl nošen procesní kříž nebo korouhev, podobně jako v Římskokatolické církvi nebo v pravoslaví. Zastavení se konalo v kostele, případně u kříže. Ve Farského Agendě je uvedena poznámka: „Nejde-li se do

chrámu, (koná se zastavení) tedy u kříže hřbitovního“ (Agenda, in: Zpěvník vyd. 1930, s. 306). Závěrečná část se konala na hřbitově. Jestliže se koná podle této Agendy obřad na třech místech, je v domě smutku jeho zahájení (A), ve sboru (C) nebo za obcí (B) následuje zastavení a na hřbitově u hrobu (D) se koná vlastní pohřeb s uložením rakve do země. Obřady je možné kombinovat i modifikovat vzhledem ke konkrétní situaci.

Dalším způsobem je pohřeb **na dvou místech**, kdy prvním je **sbor, hřbitovní kaple** nebo **smuteční síň**. Zde se uskuteční zahajovací část a po ní následuje bohoslužba slova. Druhým místem je pak **hřbitov**, kde se koná u hrobu vlastní pohřeb a jeho závěrečná část. S první i druhou podobou obřadu je spojen pohřební průvod. Procesí je původně prosebný průvod věřících. Pro smuteční průvod se užívá výraz **kondukt**. Duchovní, který vede obřad, jde vždy před rakví. Za rakví jde rodina a ostatní smuteční hosté. Jestliže je místní zvyklostí v průvodu nosit **procesní kříž** nebo husitský prapor, pak v čele průvodu před duchovním jde ten, který jej nese.

Třetím způsobem je pohřeb **na jednom místě**. V tomto případě probíhá celý obřad (zahájení, zvěstování, rozloučení a závěrečná část) na jednom místě, ať již se jedná o sbor, obřadní síň, hřbitov. V **umístění rakve** v kostele či ve sboru se rozlišuje tradičně duchovní a laik. Jestliže byl zesnulý duchovním, umístí se rakev tak, aby byl tváří ke shromážděným. V případě laika je jeho tvář směrem ke stolu Páně. Na závěrečnou modlitbu smíření a odevzdání sestoupí duchovní k rakvi, odkud ji pronese.

6. Verbální a akustická stránka pohřebních obřadů

V pohřebních křesťanských obřadech má své důležité místo Písmo svaté. Ať se již jedná o biblické texty, kterými jsou krátká rčení obsahující základní výpovědi, nebo vybrané verše žalmů určené pro modlitbu a meditaci, tak především u oddílů ze Starého a Nového zákona pro zvěstování je třeba dbát na náležitý přednes a podání. V pohřebních obřadech židovských i křesťanských mají významnou úlohu **žalmy** jako modlitby a písně v nejrůznějších situacích věřícího lidu, v čase radosti i smutku, pokoje i bolesti. Židovský pohřební obřad je prostoupen zpěvem žalmů, zvláště je užíván žalm 91 „*Kdo v ochraně Nejvyššího bydlí, přečká noc ve stínu Všemocného*“ (v. 1). Také při křesťanských pohřebních obřadech zaznívaly a zaznívají v hojně míře žalmy, v západní církvi ve formě latinských responsorií. Ve Farského Agendě se vyskytují responsoriální žalmy, které jsou parafrázemi žalmů 23, 39, 90, 111, 130, 139 a dalších. Na tuto tradici navazuje tato Agenda, která obsahuje zpívané i recitované žalmy. Pro meditace a užití při obřadech jsou uvedeny žalmy vybrané pro tuto příležitost (G).

Jedním z pilířů pohřebního obřadu jako bohoslužby slova je **zvěstování v podobě čtení z Písma a kázání**. Tato Agenda nabízí pro zvěstování biblické texty starozákonní i novozákonní, které mají být základem kázání. Také pro kauzální kázání platí, že jeho obsahem má být Boží slovo. Způsoby kázání mohou být takové, že při kratším obřadu je vázáno na jednotlivé biblické verše, případně na dvojici veršů (Starý zákon a Nový zákon, epištola a evangelium). Kázání na celou perikopu je při delším obřadu, který se koná ve sboru. V kázání lze zohlednit i období církevního roku a jeho zvěstný zřetel. Pohřební kázání je zvláštní příležitostí k oslovení, neboť se církevních obřadů zúčastňují i ti, kteří nepatří k účastníkům bohoslužeb a členům církve. Kauzální pohřební kázání má proto do značné míry i misijní povahu (srov. Základy víry ČČSH, ot. 348). Pohřební řeč je důležitá v židovském pohřebním obřadu a vychází ze svědectví Písma o smuteční řeči krále Davida (2 S 1,19). Ve staré církvi byla pronášena tzv. oslavná kázání (řec. *enkomion*) na počest mučedníků a svatých. Současné pohřební kázání však nemá být žádnou oslavnou řečí na člověka, ale kazatel ani nepřisluší jeho konečné posuzování. Bývá kladena otázka: Má být osoba zesnulého a vztah pozůstalých vůči ní v zájmu pozornosti kazatele? Názory se různí. Jeden krajní názor zní, že řeč o zesnulém do pohřebního kázání nepatří. Tam patří pouze výklad biblického textu. Opačné extrémní stanovisko je, že zesnulý se stává středem promluvy. I když zesnulý a jeho život není středem křesťanské promluvy, nedostatkem je nezmínit se o zesnulém vůbec. Nabízejí se dvě varianty pro připomenutí života zesnulého. Buď se životopisné údaje a vzpomínky na zesnulého včlení do promluvy založené na biblickém textu nebo je životopis oddělený a následuje po čtení z Písma svatého a zvěstování slova věčného života. Kazatel musí dbát na srozumitelnost, správnou výslovnost, mít vnitřní klid a dostatečnou koncentraci. Z jeho projevu má být zřejmá přesvědčivost a opravdovost víry. Kauzální kázání nesmí být proto podceněno. Je nezbytná jeho důkladná příprava po stránce obsahu, ale i jeho formy a podání.

Dalším pilířem církevních pohřebních obřadů je **modlitba** – děkovaná i prosebná. Modlitby v Agendě nebo jejich části mají v některých případech dvě varianty. Připojeny jsou také modlitby pro zvláštní příležitosti (CH). S tím je spojena otázka modliteb církve za zesulé. V židovských obřadech a v židovských náhrobních nápisech jsou prosby za spásu a pokoj zesnulých obvyklé. Přestože se teprve při vzkříšení na posledním soudu rozhodne o údělu člověka, modlila se prvotní církev za své mrtvé, aby jim Bůh nepřičítal hříchy, „*nevcházel v soud se svými služebníky*“ (Ž 143,2), aby byli připodobněni Kristu (1 J 3,2), protože zemřeli v naději ve vzkříšeného Krista (1 Te 4,13; 1 K 15,19-22; 1Pt 1,3). Při starokřesťanské bohoslužbě v Římě, též v Galii i Španělsku byla v liturgii předčítána jména živých i mrtvých. Jedná se o tzv. *diptychon* – tabulky se jmény k přimluvným modlitbám (z řec. *dyptychos* – „složený ze dvou“ – pár spojených destiček ze dřeva nebo

slonoviny). Středověk našel nový smysl přímlov za mrtvé ve spojitosti s učením o očištění (*purgatorium*). Svatokupecké zneužívání vedlo reformátory k odmítnutí modliteb za zemřelé. Mistr Jan Hus říkal, že pro spásu je jistější dobře žít, než spoléhat na modlitby za svou duši po smrti (srov. Kybal, V.: M. Jan Hus. Život a učení. Díl II. část 3. Praha 1931, s. 304). Přes tuto kritiku reformátorů doprovázejí své zesnulé modlitbami i evangelické církve. Podstatnou modlitbou každého pohřebního obřadu je modlitba smíření a odevzdání. Tradiční modlitební formule „*Odpočinutí věčné dej jim (mu, jí), Pane, a světlo věčné ať jim (mu, jí) svítí*“ vychází ze 4. knihy Ezdrášovy (2,34-35). Modlitbou odevzdáváme své zesnulé do Božích rukou a prosíme, aby jim Bůh byl milostiv, aby jim daroval odpuštění a připodobnil je vzkříšenému Kristu. V tomto pojetí nemá modlitba za zemřelé sestry a bratry charakter ovlivňování jejich osudu, ale je pokornou prosbou pod svrchovanou Boží vůlí. Modlitby, kterými doprovázíme své zesnulé, jsou výrazem víry církve, že nic nás nemůže odloučit od lásky Boží (Ř 8,39) a že vítěznou moc nemá smrt, ale Kristus (2 Tm 1,10).

K pohřebnímu obřadu patří **hudební složka**. Duchovní musí dbát na vhodnost vybraných skladeb pro křesťanský pohřební obřad. Tato příručka chce obohatit hudební stránku církevních obřadů, proto nabízí zhudebněné texty pro sólový i sborový zpěv. Hudební části jsou vřazeny přímo do obřadu. Antifony a responsoria zhudebnil PhDr. Jiří Pospíšil. Je užít také nápěv z Drtinovy Agendy s upraveným textem a z bohatství liturgické tradice na Ostravsku jsou zařazeny také smuteční antifony ze Zpěvníku ČCS pro Slezsko a pohraniční Moravu biskupa Ferdinanda Stibora. Jako příloha jsou připojeny písně ze Zpěvníku pro praktické užití při zpěvu duchovního během zastavení za obcí nebo při obřadu u hrobu (CH). Vhodné je také zařazení velikonočních písní, které vyjadřují víru ve Vzkříšeného.

7. Symboly a znamení při pohřebních obřadech

K základním symbolům křesťanského pohřebního obřadu náleží světlo, zvuk zvonů, věnec, kříž a země. Při pohřebních obřadech se od dávných dob rozsvěcují **svíce**. V židovských obřadech se setkáváme se světlem svíce, která je zapalována u zesnulého v domě smutku nebo v nemocničním pokoji a která symbolizuje život a duši člověka ve smyslu knihy Přísloví: „*Lidský duch je světlo od Hospodina*“ (20,27) (Židovské obřady a symboly, s. 252). V pohřební křesťanské liturgii se světlo používané v antických zvycích spojených se smrtí stalo pro křesťany symbolem vzkříšení. V Římskokatolické církvi se při pohřebním obřadu zdůrazňuje rozsvícený paškál – velikonoční svíce upomínající na světlo Kristova vzkříšení. Dalším symbolem a znamením je **zvon**. Zvony zaznívaly a zaznívají z věží křesťanských chrámů při svolávání Božího lidu k bohoslužbě, ale také při

životních událostech věřících – při křtu, při svatbě i při pohřbu. Zvony se rozezívají při odchodu ze sboru a nesení rakve se zesnulým na jeho poslední cestě. S pohřebními rituály ve starověkém Egyptě, Řecku i Římě byl spojen **věvec**. Pro kruhový tvar a rostliny, z nichž byl utvořen, se mu připisovaly náboženské účinky. V Novém zákoně je znakem pocty, slávy a vítězství, jako „nepomíjející věvec“ (1 K 9,24), „vavřín spravedlnosti“ (2 Tm 4,8), „vavřín života“ (Jk 1,12) a „nevadnoucí vavřín slávy“ (1 Pt 5,4). Na starokřesťanských náhrobních deskách a sarkofázích se vítězný věvec objevuje ve spojení s christogramem nebo beránkem, vyjadřující vítězství Krista nad smrtí. Specifickým znamením křesťanského obřadu je jeho ústřední zvěstný symbol, kterým je **kříž**. Kříž je umístěn na čelním místě ve sboru jako identifikace křesťanského chrámu. Kříž u cesty nebo na hřbitově je příležitostí k zastavení a k modlitbě u tohoto viditelného znamení křesťanské víry. Věřící se při obřadu žehnají křížem a také duchovní symbolicky znamená zesnulého křížem. V římském obřadu kněz konal kříž nad mrtvým se slovy „*Requiem aeternam...*“ (Odpočinutí věčné...). Podle Farského Agendy u hrobu žehnal duchovní zesnulého křížem se slovy: „*Nechat' lehká je ti (vám) země † tato, v jejíž lůno se navracíš (vracíte) k věčnému spánku svému*“ (Agenda, in Zpěvník vyd. 1930, s. 309). Kříž je znamením vykupitelské smrti Ježíše Krista, ale současně symbolem jeho vzkříšení a naděje nového života s ním. Toto gesto konané duchovním nad zesnulým vyjadřuje spojení s Kristem ukřížovaným a vzkříšeným v životě i ve smrti. Při tradičním pohřebním obřadu se symbolicky do hrobu **sype písek nebo se hází hlína**, hroudy země. Už v židovství se vyskytuje rituální prvek sypání písku ze svatě země Izraele na rakev se zesnulým, který vychází z Dt 32, 43 a jedná se o symbol půdy ze země praotců (srov. Židovské obřady a symboly, s. 250-251). Trojí vhození země do hrobu při křesťanském pohřbu má na pozadí narážku na křest - trojí polítní vodou při křtu (Jordahn, s. 427). V obřadu Římskokatolické církve je připomínkou svátosti křtu úkon pokropení rakve se zesnulým svćenou vodou. Toto trojí vhození země se nachází i ve starých pohřebních obřadech z doby reformace v 16. století ve spojení s formulací, že člověk byl stvořen z prachu země (Gn 2,7) a v prach se zase navrací (Gn 3,19), a vyjadřující naději, že ho Kristus probudí k životu (J 5,21), aby mohl mít podíl na vzkříšení se všemi spravedlivými (Žd 12,23).

Barvy užívané při pohřebních obřadech jsou v naší kultuře tmavé. Liturgickou barvou je černá a fialová, v případě smrti dítěte barva bílá.

8. Obřad uložení urny nebo rozptyl

Součástí Agendy Církve československé husitské jsou obřady uložení urny nebo rozptyl (F). Tento způsob pohřbu byl od počátku v Církvi československé husitské možný, přestože tradičním a biblicky zdůvodnitelným pohřbíváním křesťanů bylo

po staletí uložení tělesné schránky do hrobu. Také Ježíšovo tělo bylo uloženo do hrobu (J 19,41-42). V židovském náboženství se vždy projevovало odmítání zpopelnění (srov. Židovské obřady a symboly s. 278-279). Římskokatolická církev zakazovala pohřeb žehem a odmítala jakoukoliv liturgickou asistenci při ukládání urny. Od roku 1964 byl tento zamítavý postoj změněn. Církevní právo Římskokatolické církve se o kremaci (zpopelnění) vyjadřuje v kánonu 1176 § 3: „Církev velmi doporučuje zachovat zbožný zvyk pohřbívání těl zemřelých do země; nezakazuje však pohřeb žehem, pokud nebyl zvolen z důvodů odporujících křesťanské nauce.“ V Církvi československé husitské byl tento způsob pohřbu vždy praktikován. Teologicky se vychází ze skutečnosti, že Bůh je Pánem veškerého stvoření a celé stvoření mu patří – země, oheň, voda i vzduch. Také člověk jako jedinečná bytost stvořená k jeho obrazu a vykoupená jeho Synem Ježíšem Kristem má pro něho nesmírnou hodnotu. Člověk mu patří v jakékoli podobě. Církev nemusí být vázána na tradiční biblicky podloženou formu pohřbívání do země. Zpopelnění žehem je spojováno s následujícím liturgickým obřadem, který má formu bohoslužby slova či pobožnosti s úkonem uložení urny nebo rozptylem (Ž 103,14; Kaz 12,7). Úkolem pohřebního kázání je v takovém případě předat jistotu víry a přinést posilu z naděje, že člověk zůstává i ve své pomijivosti v Božích rukou (Iz 43,2; Jb 19,25).

Z pramenů a literatury:

ADAM Adolf: *Liturgika. Křesťanská bohoslužba a její vývoj*. Vyšehrad Praha 2001, s. 311-317. ■ *Agenda /dr. Karla Farského/*. In: *Zpěvník písní duchovních*. Praha 1930, s. 304-334. ■ *Agenda*. Za vedení ideové rady Církve československé zpracoval a upravil V. Drtina. Blahoslav, Praha 1951, s. 96-155. ■ *Agenda. První část. Obřadní příručka Církve československé husitské*. Praha 2004, s. 90-92. ■ *Agenda Církve československé husitské. Druhá část. Pohřební obřady*. Liturgická komise za vedení patriarchy Josefa Špaka. Praha 1997. ■ *Agenda Českobratrské církve evangelické. Bohoslužebná kniha*. Díl první. Praha 1983, s. 193-210. ■ *Bohoslužebná kniha Církve československé*. Za vedení Liturgické komise zpracoval a upravil Alois Tuháček. Nápěvy Josef. F. Pícha, Praha 1952, s. 277-282. ■ BERGER Rupert: *Liturgický slovník*. Vyšehrad Praha 2008. ■ BOUŠE Bonaventura Zdeněk: *Malá katolická liturgika. Tradice, kritika, budoucnost*. Vyšehrad Praha 2004, s. 174-182. ■ BŘEŇOVÁ Klára: *Smrt a existence po smrti v biblickém Izraeli v kontextu představ starověkého Předního východu*. Academia Praha 2011. ■ *Druhý návrh obřadní příručky pro církev československou*. Praha 1920, s. 43-55. ■ DOSTÁL Přemysl: *Křesťanské pohřební shromáždění*. Theologická revue 1971, s. 158-160; 187-189. ■ FARSKÝ Karel: *Stručné informace o náboženských názorech, úkolech a organisaci církve československé*. Praha 1925, s. 45-46. ■ GENNEP van Arnold: *Přechodové rituály. Systematické*

studium ritulů. Praha 1996, s. 136-152. ■ HORSKÝ Rudolf, DURCHÁNEK Miroslav: *O svátostech a křesťanském pohřbu*. Praha 1977, s. 61-74. ■ JORDAHN Otfried: *Die Bestattung*. In: *Handbuch der Liturgik. Liturgiewissenschaft in Theologie und Praxis der Kirche*. Leipzig - Göttingen 1995, s. 415 – 431. ■ *Kniha modliteb a služebností Českobratrské církve evangelické*. Praha 1953, s. 193-204. ■ KREMER Jakob: *Budoucnost zemřelých. Biblická naděje na osobní vzkříšení v proměnách času*. Vyšehrad Praha 1995. ■ KOLÁŘ Pavel: *O eschatologii a pohřebních obřadech Církve československé husitské*. In: STEJSKAL, David, ŠEJVL, Jaroslav a kol. *Pohřbívání a hřbitovy*. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, s. 257-275. ■ KUNETKA František: *Nejstarší římské Ordo defunctorum v pohledu paradigmatu rites de passage*. In: *Studia theologica*, 2005, č. 4, s. 13-25. ■ KÜNG Hans: *Věčný život?* Vyšehrad Praha 2006. ■ MASARIK Albín: *Aby smútili s nádejou. Vybrané aspekty pohrebných kázání*. Edice Pontes Pragenses Brno 2011, s. 23. ■ MERKEL Friedemann: *Bestattung IV*. In: *Theologische Realenzyklopädie*, Band 5, Berlin – New York 1980, s. 743-757. ■ MEZGER Manfred: *Bestattung*. In: *Praktisch Theologisches Handbuch*. Hamburg 1970, s. 81- 92. ■ *Mše za zemřelé. Český misál*. Sešit II. Vydáno péčí Klubu reformního duchovenstva. Praha 1920. s. 32-33. ■ *Návrh obřadních modliteb. Liturgické komisi předkládá duchovenstvo Církve českomoravské vikariátů budějovického a tábořského*. Nákladem rady starších Církve českomoravské v Budějovicích. Adolf Mičan Budějovice. 1940, s. 19-31. ■ NOSEK Bedřich, DAMOHORSKÁ Pavla: *Židovské tradice a zvyky*. Karolinum Praha 2010, s. 136-146. ■ *Pohřební obřady*. Praha 1972, Karmelitánské nakladatelství 1999. ■ *Římský misál*. Přeložil a poznámkami liturgickými opatřil Marian Schaller. Čtvrté úplné vydání. Praha 1947, s. 203-209. ■ SALAJKA Milan: *Smrt a pohřeb*. Theologická revue 1984, s. 103-112. ■ POKORNÝ Petr; VESELÝ Josef. *Perspektiva víry. Úvod do eschatologie*. Kalich Praha 1991. ■ SKOČDOPOLE Antonín: *Příručná kniha bohosloví pastýřského*. Budějovice 1874, s. 991-1017. ■ SCHÜTZZEICHEL Herald: *Feier des Gottesdienstes*. Düsseldorf 1996, s. 299-302. ■ *Učení náboženství křesťanského*. Přijato I. řádným sněmem církve československé dne 28. – 30. března 1931. Praha 1948. ■ VRIES de, Simon Philip: *Židovské obřady a symboly*. Vyšehrad Praha 2008, s. 241-279. ■ *Základy víry Církve československé husitské*. ÚR CČSH, Praha 1975. ■ *Zpěvník Církve československé husitské*. Blahoslav Praha 2005. ■ *Zpěvník Církve československé pro Slezsko a pohraniční Moravu*. Upravil Ferdinand Stibor. Třetí opravené vydání. Moravská Ostrava 1930.

Připravil ve spolupráci s liturgickým výborem ThDr. Tomáš Butta

POHŘEBNÍ OBŘADY

A) Z DOMU SMUTKU

Duchovní stojí vedle rakve, případně u nohou zesnulého.

1. Úvodní pozdrav

Pochválen buď Bůh, Otec našeho Pána (+) Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy. On nás potěšuje v každém soužení, abychom i my mohli těšit ty, kteří jsou v jakékoliv tísní, tou útěchou, jaké se nám dostává od Boha.

(2K 1,3n)

2. Modlitba

Bože, shromáždili jsme se, abychom se rozloučili s bratrem (sestrou) N.N. V tomto domě prožil(a) se svými blízkými díl svého pozemského života. Víme, jak zde bude scházet, a přesto se podrobujeme tvé vůli. Rozhodl jsi, aby jeho (její) pozemský život byl ukončen. I když tento dům nyní opouští, přidržujeme se zaslíbení, že náš pravý domov je u tebe, Bože, ve tvé věčné náručí. Amen.

3. Čtení Písma

Všichni společně se dovoláváme Ježíšova slova:

„Vaše srdce ať se nechvěje úzkostí! V domě mého Otce je mnoho příbytků. Jdu, abych vám připravil místo.“

(J 14,1n)

4. Duchovní píseň nebo responsorium

- *Píseň č. 55, 1.4.5*

Kdo v ochraně Nejvyššího

Kdo v o - chra - ně Nej - vyš - ší - ho be - zpe - čně skryt cho - dí - vá,
ten si - lou Vše - mo - hou - cí - ho ka - ždý den se o - dí - vá.

Pro - to i já ří - kám Pá - nu ka - ždý den s dů - věr - no - stí:

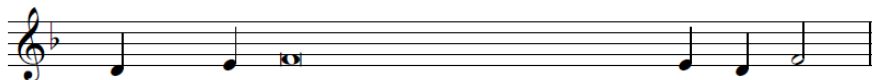
V to - bě hrad mám i o - chra - nu, já na to - bě mám do - sti.

4. Poněvadž Boha samého,
přepevné útočiště,
i ty za ochránce svého
volíš na každém místě,
ani ty se neboj zlého!
Zlo k tobě nedosáhne,
žádná rána stánku tvého
škodlivě nezasáhne.

5. Věř, že silám svým o tobě
Bůh ráčil přikázati,
že tě mají v každé době
v krocích tvých ostříhati.
Tak tě jako na rukou svých
v zlý čas bude nositi,
že ti ani ve dnech smutných
nic nebude škoditi.

- *Responsorium (zpívané nebo recitované)*

Hospodin je blízko

Ho - spo - din je blízko těm, kdo jsou zkrúše - ni v srd - ci,
 Ho - spo - din vykoupí duše svých slu - že - bní - ků,
 Ten, kdo v ú - krytu Nejvyš - ší - ho bydlí,
 Ří - kám Hospodinu: Mé ú - to - čiš - tě,

zachraňuje lidi, jejichž duch je zdeptán.
 nikdo z těch, kteří se k němu utíkají, ví - nu ne - ponese.
 přečká noc ve stí - nu Všemocného.
 má pevná tvrz je můj Bůh, v nějž doufám.

Hospodin je blízko těm, kdo jsou zkrúšeni v srdci,
 zachraňuje lidi, jejichž duch je zdeptán.
 Hospodin vykoupí duše svých služebníků,
 nikdo z těch, kteří se k němu utíkají, vinu neponese.
 Kdo v úkrytu Nejvyššího bydlí,
 přečká noc ve stínu Všemocného.
 Říkám Hospodinu: „Mé útočiště,
 má pevná tvrz je můj Bůh, v nějž doufám.“

(Ž 34,19.23; Ž 91,1n)

5. Odchod z domu smutku

Výzva: Nyní doprovodíme zesnulého (zesnulou) bratra (sestru) na poslední cestě.
V pohřebním průvodu jde duchovní vždy před rakví. Cestou je možno zpívat:

- Píseň č. 270,1-4

Již tedy s Bohem jdi

Již te - dy s Bo - hem jdi, když Pán tak chtěl,
 jdi tam, kam vo - lá tě tvůj Stvo - ři - tel.
 Z ob - je - tí lid - ských ruk, z ča - sno - sti bran
 do ru - kou Pá - ně spěj, kde je tvůj stan!

<p>2. Jdi, byť i cesta tvá
 šla v hrobu noc,
 Spasitel přijde ti
 hned na pomoc.
 On dobrý Pastýř tvůj
 tam s tebou jde
 a z noci ke světlu
 tě vyvede.</p> | <p>3. My slzou zkrápíme
 tvou bledou tvář,
 však nová, věříme,
 ti vzejde zář,
 až lásky Páně dech
 tě ovane
 a věčné slávy den
 ti zaplane.</p> |
|---|--|
4. Jdi, a my cestou tou
 snad brzo již
 též půjdem, kam ty dnes
 nás předcházíš.
 Na věčnou shledanou
 a spi sladce,
 však i nám života
 je na krátce.

- Žalm (zpíváný třikrát nebo recitovaný)

Pozvedám své oči k horám

D(k)

Po - zve - dám své o - či k horám: Od - kud mi přijde pomoc?

O

Pomoc mi přichá - zí od Hospodina, on učinil nebesa i zemi.

Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc?
 Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi.

(Ž 121,1-2)

B) ZASTAVENÍ ZA OBCÍ

1. Vstupní čtení

Když volám, odpověz mi, Bože mé spravedlnosti! V soužení mi zjednáš volnost. Smiluj se nade mnou, vyslyš mou modlitbu.

(Ž 4,2)

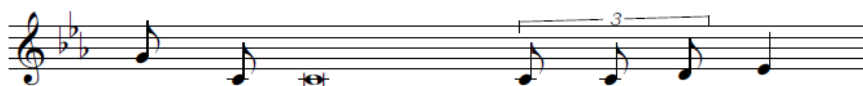
Blaze těm, kdo pláčou, neboť oni budou potěšeni.

(Mt 5,4)

2.

- Žalm 130 (zpíváný)

Z hlubin bezedných

Z hlu - bin bezedných tě volám, Ho - spo - di - ne,
 Bu - deš - li mít na zřeteli ne - pra - vos - ti,
 Sklá - dám naději v Ho - spo - di - na,
 U Ho - spodina je mi - lo - sr - den - ství,

Panovníku, vy - slyš vo - lá - ní mé.
 před tvým sou - dem kdo ob - sto - jí?
 jeho vý - rok o - če - ká - vám.
 u něho je hoj - né vy - kou - pe - ní.

(recitovaný)

Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine, Panovníku, vyslyš můj hlas!

Kéž tvé ucho pozorně vyslechne moje prosby.

Budeš-li mít, Hospodine, na zřeteli nepravosti, kdo obstojí, Panovníku?

Ale u tebe je odpuštění; tak vzbuzuješ bázeň.

Skládám naději v Hospodina, má duše v něho naději skládá, čekám na jeho slovo.

Má duše vyhlídí Panovníka víc než strážní jitro, když drží stráž k jitru.

Čekej, Izraeli, na Hospodina! U Hospodina je milosrdenství, hojné je u něho vykoupění, on vykoupí Izraele ze všech jeho nepravostí.

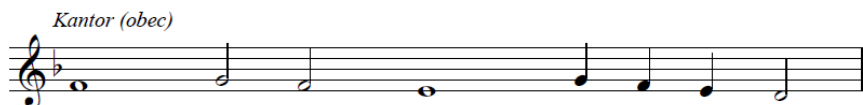
(Ž 130)

- Žalm 103 (zpíváný nebo recitovaný)

Hospodin je slitovný

Hospo - din je slitovný a milostivý, sho - ví - vavý a nej - výš milosrdný.
 Ne - na - klá - dá s námi po - dle našich hří - - chů,
 Jak je vy - so - ko nad ze - mí ne - - be,
 Jak je vzdá - - len vý - chod od zá - pa - - du,
 Ja - ko se nad syny sli - to - vává o - - tec,

Nepovede pořád spory, nebude se hně - vat věčně.
 neod - plácí nám podle našich ne - pra - vos - tí.
 tak mohutně se klene nad námi jeho mi - lo - sr - denství.
 tak od nás vzdaluje naše ne - věr - nos - tí.
 slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho boji.

Hospodin je slitovný a milostivý, shovívavý a nejvýš milosrdný;
 nepovede pořád spory, nebude se hněvat věčně.

Nenakládá s námi podle našich hříchů, neodplácí nám podle našich nepravostí.

Jak je nebe vysoko nad zemí, tak mohutně se klene milosrdenství nad námi.

Jak je vzdálen východ od západu, tak od nás vzdaluje naše nevěrnosti.

Jako se nad syny slitovává otec, slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí.

(Ž 103,8-13)

3. Modlitba na cestu ke hrobu

Bože, ubíráme se odevzdat zemi to, co je ze země stvořeno. Tvůj pokoj nás provázej, tvé světlo svít nad námi.

C) ZE SBORU

Obřad vychází z Druhé liturgie CČSH. Všechny texty je možné zpívat nebo recitovat.

1. Úvodní píseň

č. 1; 4; 12; 23; 64; 79; 110; 181; 201; 269; 279

2. Apoštolský pozdrav

Duchovní: Milost Pána Ježíše Krista (+) a láska Boží a obecenství Ducha svatého se všemi vámi.

Obec: I s tebou Hospodin.

3. Úvodní modlitba

Duchovní: Bože věčný, rty i srdce naše otevři.

Obec: Neboť duch náš touží povznést se k tobě v zbožné modlitbě.

4. Doznání vin a smíření

Duchovní: Nebeský Otče, chystáme se odevzdat bratra (sestru) N.N. do tvého milosrdenství. Buď mu (jí) milostiv.

Nás veď tak, abychom činili pokání ze svých hříchů, ze zlého, jehož jsme se dopustili, a z toho, co dobrého jsme nevykonali.

Společně doznáváme:

Všichni: Bože, Otče předobry, tys' nás stvořil k obrazu a podobnosti svému, a proto máme žiti podle svaté vůle tvé a s tebou spolupracovati na tvém díle, Tvůrce všemocný. My však často nedbáme svých povinností a svévolnými činy rušíme zdar tvého tvoření, tobě k necki, bližním svým a sobě na škodu a hanbu. Proto upřímně se přiznáváme k pokleskům a hříchům svým a ze srdce jich litujeme, prosíme tě: Odpusť nám a sílu poskytni, abychom se k tobě vrátili, byli opět tvými dítkami a se svatou tvou vůlí sjednoceni směli podíl bráti na tvém království.

Duchovní: Bože, uveď ve věčné zapomenutí vše, čím se zesnulý bratr (zesnulá sestra) N.N. ve své lidské křehkosti provinil(a) a čím porušil(a) tvou vůli. Kéž Ježíš Kristus, ten dobrý Pastýř, který dal život za nás i za našeho bratra (naši sestru), smíří jeho (jí) i nás s tebou, naším věčným Soudcem.

Obec: Amen.

5. Duchovní píseň nebo recitovaný žalm 130

- Žalm 130 (recitovaný)

Obec: Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine, Panovníku, vyslyš můj hlas.

Duchovní: Budeš-li mít, Hospodine, na zřeteli nepravosti, kdo ob stojí Panovníku?

Obec: Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine, Panovníku, vyslyš můj hlas!

Duchovní: Ale u tebe je odpuštění, tak vzbuzuješ bázeň.

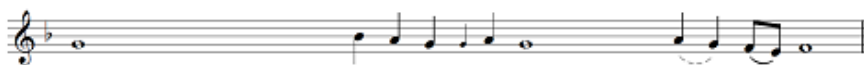
Obec: Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine, Panovníku, vyslyš můj hlas!

Duchovní: Skládám naději v Hospodina, má duše v něho naději skládá.

Obec: Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine, Panovníku, vyslyš můj hlas!

Duchovní: U Hospodina je milosrdenství, hojně je u něho vykoupení.

Z hlubin duše své

K.: Z hlubin své duše volám k tobě, Hos-po - di - ne, - Pane vy - slyš hlas můj.
L.: Nakloň svůj sluch mí - los - ti - vě - k hlasu vroucí mod - lit - by mé.

K.: Nevzpomínej, Bože, na žádné **skutky** naše zlé - neboť bychom **neobstáli**.

L.: Avšak u tebe je **slitování** - a proto důvěřuji **tobě**, Pane.

K.: Doufám, Pane, ve tvá **zaslíbení**, - naději svou ve tvé **slovo** skládám.

L.: Moje duše víc po **Pánu** touží, - než noční stráž **po** svítání.

K.: Neboť Hospodin je **milosrdný** - a hojně u něho je **vykoupení**.

L.: On věřící lid svůj **vysvobodí** - od trestu za jeho **provinění**.

K.: **Odpocínutí** věčné - dej **mu** (jí), ó Pane!

L.: A **světlo** věčné - ať **mu** (jí) svítí!

(Podle Žalmy 130)

Další vhodné žalmy viz bod G

6. Sborové modlitby a přímlyvy

Duchovní: S myslí mírnou a pokornou modleme se k Hospodinu.

Obec: Kyrie eleison.

Duchovní: Abychom očištění Kristovou milostí měli podíl na věčném životě, modleme se k Hospodinu.

Obec: Gosподi pomiluj.

Duchovní: Aby našeho bratra (naši sestru) vysvobodil z moci smrti a přenesl do svého království, modleme se k Hospodinu.

Obec: Smiluj se, Hospodine.

Duchovní: Aby ve věčné vzpomínce žil(-a) v srdcích těch, s nimiž byl(-a) spjat(-a) láskou – naše vděčná mu (jí) buď paměť.

Obec: Věčná mu (jí) paměť, věčná paměť, věčná mu (jí) paměť.

Duchovní: Otče, zahrň nás do společenství s těmi, kteří tu před námi žili s vírou, založili svou naději na tobě, snažili se plnit tvou vůli a zesnuli smířeni s tebou. Prosíme tě, Pane, přiveď celou svou církev k radostnému vzkříšení a k životu

Dobra, Pravdy a Krásy ve svém věčném království. Jenom tobě náleží všechna čest i sláva, Otci, Synu, Duchu svatému po věky věků.

Obec: Amen.

7. Modlitba před čtením z Písma svatého

Svatý Bože, ty překonáváš nepřekročitelnou vzdálenost mezi sebou a námi. Shlédl jsi na člověka a poslal mu v Kristu své Slovo. Duchu milosti, prosíme tě, aby nám nebylo k záhubě, nýbrž k životu nepomíjejícímu.

8. Texty pro zvěstování

Epištolní čtení:

Ř 6,3-5.7-11	Jsmo pokřtěni ve smrti i vzkříšení
Ř 8,10-14	Obživující Duch
Ř 8,31-35.38	Jistota Božích dětí
Ř 14,7-9	Komu patříme
1K 15,14-26	Smysl Kristova vzkříšení
1K 15,35-37	Přemožení smrti
2K 5,1-8	Poselství nového života
Ef 2,4-7	Boží milost s námi
1Te 4,13-18	Příchod Páně
2Tm 2,8.11-13	Kristova věrnost
Zj 7,9-17	Vidění záchrany vyvolených
Zj 20,11n	Vidění věčného soudu
Zj 21,3n	Velké zaslíbení

Mezi biblickými čteními lze zpívat duchovní píseň.

Před čtením evangelia obec povstane.

Čtení evangelia:

Mt 7,13-14	Úzká cesta k životu
Mt 25,1-13	Podobenství o deseti družičkách
Mt 25,31-46	O posledním soudu
Mk 5,35-42	Vzkříšení dcery Jairovy
L 7,11-17	Vzkříšení syna naimské vdovy
L 10,25-28	Co mám činit, abych měl podíl na věčném životě?
L 24,1-9	Prázdný hrob Ježíšův
J 5,24-29	Poslání Syna
J 6,36-40	Chléb života

J 11,19-44

Vzkříšení Lazara

J 14,1-6

Věčné příbytky u Otce

9. Promluva10. Vyznání víry

Věříme v Boha jednoho, Ducha věčného a Tvůrce všeho, Otce Ježíše Krista i Otce našeho, jenž od věčnosti vládne královstvím duší našich.

Věříme v Ježíše Krista, Syna Božího, Světlo ze Světla, Život ze Života, jenž od Otce přišel, životem svým zlo světa i smrti přemohl, aby nám získal království Boží věčné.

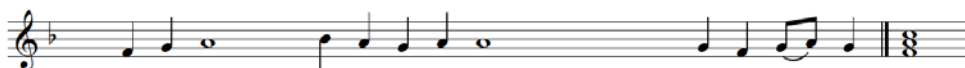
Věříme v Ducha Božího, jenž od věčnosti do věčnosti vše oživuje, v Ježíši Kristu se zjevil, skrze proroky a otce naše mluvil a v nás chce přebývat.

Věříme v život věčný, Dobra, Pravdy a Krásy, tak jako jsme přesvědčeni o smrti zla i zlých. Věříme, že Otec nebeský nás proto stvořil, abychom Ducha Božího v sobě majíce, šťastni byli, život Pravdy žili, Pravdy Boží hájiti se nebáli a života věčného tak jistě dosáhli.

Tak staň se!

11. Píseň nebo hudba

Smiluj se Hospodin nad tebou

K.: Smi-luj se Hospo - din nad te - bou - a k sobě na věč - nost tě při - jmi.
L.: Po - ha - slo světlo ži - tí tvé - ho, - v nebeské kraje od - lé - tá duch.

K.: Poslední vzdech ti **na** rtech dozněl, - poslední záblesk **slunce** usnul.

L.: Po bouřných dobách **plných** žalů – na tváři tvé **zavládl** klid.

K.: Vzpomínku světlou **v srdcích** máme – společně zpíváme **Pánu** k poctě.

L.: V zemi (v ohni) se tělo tvé **v popel** změnil, - v Pánu však budeš **žít** na věky.

K.: Zapadlo ti slunce **na** obloze, - světlo Kristovo zazářil ti **ve** smrti tmách.

L.: Smiluj se **Hospodin** nad tebou - a k sobě na **věčnost** tě přijmi.

** po ukončení na závěr v doprovodu varhan zazní akord F dur*

Sem je možné zařadit případný projev řečníka.

12. Rozloučení a odevzdání

Duchovní: Modleme se!

Nebeský Otče, odevzdáváme ti bratra (sestru) N.N.. Děkujeme ti, Pane, za milost, kterou zesnulý(-á) od tebe přijal(-a) a za lásku, kterou rozdal(-a) mezi námi. Nechť odpočívá v pokoji a světlo věčné ať mu (jí) svítí.

- Nás pak, jejichž pozemské dny nebyly ještě uzavřeny, učíš bdělými, abychom v poslušnosti a neumdlévající připravenosti očekávali tvůj soud a tvé věčné království.

Náš Otče, k tobě se obracíme v modlitbě tvého Syna Ježíše Krista s důvěrou, že nás vyslyšíš, když on se modlí s námi:

- V nás, které dosud ponecháváš v tomto světě, posiluj víru ve svá zaslíbení a obnovuj naději, že všechno stvoření bude vysvobozeno z otroctví hříchu a zániku ke svobodě a slávě tvých dětí.

K tobě, náš Otče, se obracíme modlitbou Pána Ježíše Krista v důvěře, že nás spolu s ním vyslyšíš:

13. Modlitba Páně

Otče náš, který jsi v nebesích, posvěť se jméno tvé.

Přijď království tvé.

Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

A odpusť nám naše viny,

Jako i my odpouštíme našim viníkům.

A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.

Neboť tvé je království i moc i sláva na věky. Amen.

14. Oznámení

Je vhodné poděkovat jménem rodiny a církve za účast, za projevy soustrasti a oznámit příští bohoslužebné shromáždění se vzpomínkou na zesnulého (zesnulou).

Děkuji vám jménem rodiny (nejbližších příbuzných) a jménem církve za vše dobré, co jste pro zesnulého (zesnulou) učinili, neboť to nebude zapomenuto.

- Na zesnulého budeme myslet v modlitbě při bohoslužbách, které se konají ... (kde, kdy)

- Památku zesnulého (zesnulé) si připomeneme při bohoslužbách ČČSH ...

15. Požehnání

Duchovní: Pán s vámi!

Obec: I s duchem tvým!

Duchovní: Požehnání všemohoucího Boha Otce a mír Ježíše Krista (+) i milost Ducha svatého nechť sestoupí na nás a zůstane nám i budoucím.

Obec: Po věky věků!

16. Závěrečná hudba nebo píseň

Během hudby nebo písně vynášení rakve. Duchovní jde před rakví.

D) U HROBU

1. Úvodní pozdrav

Tuto službu konáme ve jménu Otce, (+) Syna i Ducha svatého.

2. Rčení

Duchovní: Pán praví: Neboj se. Já jsem první i poslední; ten živý; byl jsem mrtev – a hle, živ jsem na věky věků. Mám klíče od mrti i hrobu.

(Zj 1,17b.18)

3. Modlitba

Pokorně voláme k tobě, Bože, Pane života a smrti. Podpoř pozůstalé v těchto dnech trápení a hoře (žalu, smutku). Tvá láska, která se jim nabízela po celý život, ať je naplní právě v této chvíli, aby pochopili, že Kristus na věky žije.

Pane Ježíši Kriste, dovoláváme se tvé útěchy a posily. Opatři nás trpělivou vírou a pozvedni nás, když pláčeme nad ztrátou, jež nás postihla. Dej nám statečně unést, co je nám uloženo k přetrpění tak, abychom překonali bolest i pokušení – skryti ve tvém pokoji a míru.

Duchu svatý, pozvedni naše oči od pozemského přebývání k nebeskému. Minulo, co bylo časné; a tak skládáme všecku svou naději v to, co je věčné. Amen.

4. Čtení Písma

Některé vhodné texty pro zvěstování; lze též použít texty z oddílu C

Starozákonní čtení:

Gn 2,7

Gn 3,19

Dt 32,39

Dt 33,27

1Sa 2,6

1Pa 29,15a

Jb 1,21b

Jb 19,25

Kaz 3,11-12

Kaz 11,8

Kaz 12,1

Kaz 12,7

Iz 9,1

Iz 41,13

Iz 66,13

Epištolní čtení:

Ř 6,23

Ř 7,24

Ř 8,6

Ř 8,38-39

Ř 14,9-10.12-13

1K 2,9

1K 15,49

2K 4,13.14

2K 4,16-18

2K 5,10

Ga 6,7a-9

Fp 1,21-24

Fp 4,7

Ko 1,13

Žd 13,14

1Tm 6,17-19

2Tm 1,10b

1Pt 5,7

1J 3,14

Zj 1,17

Zj 14,13

Čtení evangelia:

Mt 5,8

Mt 6,13b

Mt 6,27

Mt 11,28

Mt 16,26-27

Mt 25,21

L 20,38

J 1,1.4-5

J 3,16

J 6,51

J 6,68

J 8,12

J 10,14a.27-29

J 12,24.26

J 14,19

J 14,27

J 16,27-28.33

J 17,24

5. Promluva6. Hudba, píseň nebo žalm*Zde možno zařadit projev řečníka.***Volám vroucím hlasem k Hospodinu****K.:** Volám vroucím hlasem k Hos - po - di - nu a on vyslyší mne z ne - be své - - ho.**L.:** Obklopila mne teď pou - ta smr - ti, - ty však, Bože, mne ne - za - vrh - - neš.**K.:** Neboť tys mým štítem, **Hospodine**, - tys mou skálou, hradem a **Spasitelem**.**L.:** Nepočítej, Bože, moje **provinění**, - ale pohlédni na mou bídu a měj se mnou**slitování.****K.:** Odpočinutí věčné - dej **mu** (jí), ó Pane!**L.:** A **světlo** věčné - at' **mu** (jí) svítí.

7. Rozloučení a smíření

Duchovní: Modleme se:

- Svatý Bože, Stvořiteli a Spasiteli náš! Smrt zasáhla do naší těsné blízkosti. Obrácíme se k tobě. Ty jsi povolal bratra (sestru) N.N. do života, který se teď uzavřel. Děkujeme ti, Pane, za milost, kterou od tebe přijal(-a) a za lásku, kterou rozdával(-a) mezi námi. S vírou, nadějí a láskou ho (ji) odevzdáváme tobě. Buď mu (jí) milostiv. Toužíme po tom, aby Kristus – dobrý Pastýř, který dal život za své ovce a který je dveřmi do ovčince – smířil našeho bratra (naši sestru) s tebou, Soudcem věčným. Ukládáme tělo do země, z níž byl člověk vzat a stvořen – zatímco ducha a jméno svého zesnulého (své zesulé) odevzdáváme tobě. Činíme tak v jisté a pevné naději na vzkříšení k životu věčnému. Věříme a vyznáváme, že pomíjitelné obleče nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost. Přijmi tedy, Pane života a smrti, zesnulého bratra (zesnulou sestru) N.N. až do chvíle vzkříšení k soudu. Ať odpočívá v pokoji a světlo věčné ať mu (jí) svítí.
- Hospodine, Stvořiteli, Opatrovníku, Soudce, Vykupiteli a Těšiteli náš. Uzavřel jsi pozemský život našeho bratra (naší sestry) N.N.. Poslušni tvé vůli ukládáme jeho (její) tělo do země, z níž byl vzat a stvořen (byla vzata a stvořena); tělo ukládáme do země, tělo k tělu, prach k prachu. Jeho (její) život a jméno poručíme tvému milosrdenství v pevné důvěře, že to, co jsme při něm (ní) nejvíce milovali a co jej (ji) činilo tvým obrazem a podobnostvím, bude vzkříšeno k věčnému životu. Prosíme tě: Zapomeň na všechno, čím se zesnulý(-á) před tebou provinil(-a), čím porušil(-a) tvou vůli a nedej zaniknout ničemu, co v jeho (jejím) životě bylo dobré, spravedlivé a tobě milé. A my shromáždění odpusťme v této chvíli našemu zesnulému (naší zesulé), jestli kdy se provinil(-a) vůči nám ať už myšlenkami, slovy či skutky. (*chvíle ticha*)

8. Modlitba Páně

Dopřej nám, Pane, milost a moudrost, abychom správně prožili čas, který nám zůstává zde na zemi. Ved' nás, abychom činili pokání ze svých hříchů a ze zlého, jehož jsme se dopustili, jakož i z toho, co dobrého jsme nevykonali. Posilni nás, abychom ve všem následovali tvého Syna, v němž jsi sestoupil do našeho světa, abychom měli život.

S ním se k tobě modlíme:

Otče náš, který jsi v nebesích, posvěť se jméno tvé.

Přijď království tvé.

Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

A odpusť nám naše viny,

Jako i my odpouštíme našim viníkům.

A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.

Neboť tvé je království i moc i sláva na věky. Amen.

9. Hudba nebo píseň

č. 23; 105; 110; 338

Spouštění rakve do hrobu.

10. Oznámení

Je vhodné poděkovat jménem rodiny a církve za účast, za projevy soustrastí a oznámit příští bohoslužebné shromáždění se vzpomínkou na zesnulého (zesnulou).

Děkuji vám jménem rodiny (nejbližších příbuzných) a jménem církve za vše dobré, co jste pro zesnulého (zesnulou) učinili, neboť to nebude zapomenuto.

- Na zesnulého budeme myslet v modlitbě při bohoslužbách, které se konají ... *(kde, kdy)*
- Na zesnulého (zesnulou) v Kristu vzpomeneme při bohoslužbách ČČSH ...
- Zesnulého (zesnulou) poručíme věčné Boží paměti v bohoslužebném shromáždění ČČSH ...

11. Požehnání

- Věrný je Bůh, který nás povolal do společenství se svým Synem, naším Pánem (+) Ježíšem Kristem. On vám bude oporou až do konce.

(1K 1,9.8)

- Tomu pak, který má moc uchránit vás před pádem a postavit neposkvřené a v radosti před tvář své slávy, jedinému Bohu, který nás spasil skrze (+) Ježíše Krista, našeho Pána, buď sláva, velebnost, vláda i moc přede vším časem i nyní i po všechny věky. Amen.

(Ju 24n)

- Hospodin, Bůh, buď s námi. Kéž nás chrání na našich cestách. Kéž vás všechny, které smrt zarmoutila, ve své dobrotě utěší.

E) V KREMATORIU, VE SBORU NEBO V OBŘADNÍ SÍNI PŘED ZPOPELNĚNÍM

1. Hudba (reprodukována, anebo živá)

2. Úvodní pozdrav

Tuto službu konáme ve jménu Otce, (+) Syna i Ducha svatého.

3. Rčení

Ježíš řekl: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít. A každý, kdo žije a věří ve mne, neumře na věky. Věříš tomu?“

(J 11,25n)

4. Modlitba

- Přistupme a modleme se k Pánu života a smrti:

Bože, tvé dny jsou bez konce a před tvou tváří procházejí lidské generace. Jsi utěшитelem zarmoucených a silou slabých. Zůstáváš s námi, i když jsme opuštěni. Poslal jsi svého Syna, Ježíše Krista, který zemřel, abychom měli život v tobě. Byl pohřben a vzkříšen pro nás. Děkujeme, že svou smrtí a vzkříšením zrušil naši smrt a daroval nám věčnou spravedlnost a slávu. Amen.

- Pokorně voláme k tobě:

Bože, Pane života a smrti. Podpoř pozůstalé v těchto dnech trápení a hoře (žalu, smutku). Tvá láska, která se jim nabízela po celý život, ať je naplní právě v této chvíli, aby pochopili, že Kristus na věky žije.

Pane Ježíši Kriste, dovoláváme se tvé útěchy a posily. Opatři nás trpělivou vírou a pozvedni nás, když pláčeme nad ztrátou, jež nás postihla. Dej nám statečně unést, co je nám uloženo k přetřpění tak, abychom překonali bolest i pokušení – skrytí ve tvém pokoji a míru.

Duchu svatý, pozvedni naše oči od pozemského přebývání k nebeskému. Minulo, co bylo časné; a tak skládáme všecku svou naději v to, co je věčné. Amen.

5. Čtení Písma

Texty pro zvěstování jsou vedeny v obřadech ve sboru a u hrobu.

6. Promluva

7. *V případě, že se obřad koná ve sboru, je zpívána píseň.*

8. Rozloučení a smíření

- Svátý Bože, Stvořiteli a Spasiteli náš! Smrt zasáhla do naší těsné blízkosti. Obracíme se k tobě. Ty jsi povolal bratra (sestru) N.N. do života, který se teď uzavřel. Děkujeme ti, Pane, za milost, kterou od tebe přijal(-a) a za lásku, kterou rozdával(-a) mezi námi. S vírou, nadějí a láskou ho (ji) odevzdáváme tobě. Buď mu (jí) milostiv. Toužíme po tom, aby Kristus – dobrý Pastýř, který dal život za své ovce – smířil našeho bratra (naši sestru) s tebou, Soudcem věčným. Odevzdáváme tělo ohni, který je znamením soudu a přezkoušení – zatímco ducha a jméno zesnulého (é) svěčujeme tobě. Věříme a vyznáváme, že náš Pán Ježíš Kristus v moci Ducha svatého proměňuje všechno. On, první z těch, kdo zemřeli, vstal z mrtvých – a vzkřísí také nás. Přijmi tedy, Pane života a smrti, zesnulého bratra (zesnulou sestru) N.N. až do chvíle vzkříšení k soudu. Ať odpočívá v pokoji a světlo věčné ať mu (jí) svítí.

- Hospodine, Stvořiteli, Opatrovníku, Soudce, Vykupiteli a Těšiteli náš. Uzavřel jsi pozemský život našeho bratra (naší sestry) N.N.. Poslušni tvé vůle odevzdáváme jeho (její) tělo ohni, aby se v prach navrátilo to, co je z prachu stvořeno. Jeho (její) život a jméno poručíme tvému milosrdenství v pevné důvěře, že to, co jsme při něm (ní) nejvíce milovali a co jej (ji) činilo tvým obrazem a podobenstvím, bude vzkříšeno k věčnému životu. Prosíme tě: Zapomeň na všechno, čím se zesnulý(-á) před tebou provinil(-a), čím porušil(-a) tvou vůli a nedej zaniknout ničemu, co v jeho (jejím) životě bylo dobré, spravedlivé a tobě milé.

A my shromáždění odpusťme v této chvíli našemu zesnulému (naší zesulé), jestli kdy se provinil(-a) vůči nám ať už myšlenkami, slovy či skutky. *(chvíle ticha)*

9. Modlitba Páně

Dopřej nám, Pane, milost a moudrost, abychom správně prožili čas, který nám zůstává zde na zemi. Veď nás, abychom činili pokání ze svých hříchů a ze zlého, které jsme spáchali, jakož i z dobra, které jsme nevykonali. Posilni nás, abychom ve všem následovali tvého Syna, který nás zve k plnosti života věčného.

S ním se k tobě modlíme:

Otče náš, který jsi v nebesích, posvět' se jméno tvé.

Přijď království tvé.

Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

A odpusť nám naše viny,
 Jako i my odpouštíme našim viníkům.
 A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.
 Neboť tvé je království i moc i sláva na věky. Amen.

10. Hudba

Shromáždění povstanou, rakev mizí z dohledu.

11. Poděkování

Je vhodné poděkovat jménem rodiny a církve za účast, za projevy soustrasti a oznámit příští bohoslužebné shromáždění.

- Na zesnulého budeme myslet v modlitbě při bohoslužbách, které se konají ...
(*kde, kdy*)
- Na zesnulého (zesnulou) v Kristu vzpomeneme při bohoslužbách ČČSH ...
- Zesnulého (zesnulou) poručíme věčné Boží paměti v bohoslužebném shromáždění ČČSH ...

12. Požehnání

- Věčný je Bůh, který nás povolal do společenství se svým Synem, naším Pánem (+) Ježíšem Kristem. On vám bude oporou až do konce.

(1K 1,9.8)

- Tomu pak, který má moc uchránit vás před pádem a postavit neposkvrněné a v radosti před tvář své slávy, jedinému Bohu, který nás spasil skrze (+) Ježíše Krista, našeho Pána, buď sláva, velebnost, vláda i moc přede vším časem i nyní i po všechny věky. Amen.

(Ju 24n)

- Hospodin, Bůh, buď s námi. Kéž nás chrání na našich cestách. Kéž vás všechny, které smrt zarmoutila, ve své dobrotě utěší.

F) ULOŽENÍ URNY NEBO ROZPTYL

1. Úvodní pozdrav

Tuto službu konáme ve jménu Otce, (+) Syna i Ducha svatého.

2. Rčení

Bůh je Bohem, jenž nás zachraňuje. Je to on, Panovník Hospodin, kdo vyvádí z temnot smrti.

(Ž 68,21)

3. Modlitba

Modleme se:

Pane, který vládneš nad minulostí, přítomností i budoucností. V této chvíli vyznáváme, že všichni jsme stvořeni z prachu země a v prach se zase obrátíme. Nad popelem, který nám tu zbyl po blízkém a drahém člověku, tě prosíme: smiluj se nad námi a potěš nás svým slovem. V Kristu Ježíši jsi s námi i na cestě údolím stínů smrti a vedeš nás k životu. Patříme ti, ať žijeme nebo umíráme. Tobě nepřestal(-a) náležet ani náš bratr (naše sestra) N.N.. Tys byl jeho (jejím) Bohem a zůstáváš jeho (jejím) Bohem až na věky. Ani o něm (o ní) nepřestalo platit tvé zaslíbení: „Kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mne poslal, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života.“

4. Čtení Písma

Texty pro zvěstování:

Kaz 12,7: A prach se vrátí do země, kde byl, a duch se vrátí k Bohu, který jej dal.

L 20,38: On přece není Bohem mrtvých, nýbrž živých, neboť před ním jsou všichni živi.

J 6,37: Všichni, které mi Otec dává, přijdou ke mně; a kdo ke mně přijde, toho nevyženu ven.

Žd 13,14: Vždyť zde nemáme trvalý domov, nýbrž vyhlížíme město, které přijde.

1Pt 5,7: Všechnu svou starost vložte na něj, neboť mu na vás záleží.

5. Promluva

6. Modlitba Páně

Tvé slovo, Bože, přemáhá naše pochybnosti a zahání náš strach a zármutek. S důvěrou se připojujeme ke společné modlitbě všech křesťanů:

Otče náš, který jsi v nebesích, posvěť se jméno tvé.

Přijď království tvé.

Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

A odpusť nám naše viny,

Jako i my odpouštíme našim viníkům.

A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.

Neboť tvé je království i moc i sláva na věky. Amen.

7. Uložení urny nebo rozptyl

Ke spočinutí ukládáme prach k prachu a popel k popelu. Nepřestaneme vyznávat, že náš Vykupitel je živ a jako poslední se postaví nad naším prachem.

(Jb 19,25)

8. Požehnání

- Věčný je Bůh, který nás povolal do společenství se svým Synem, naším Pánem (+) Ježíšem Kristem. On vám bude oporou až do konce.

(1K 1,9.8)

- Tomu pak, který má moc uchránit vás před pádem a postavit neposkvrněné a v radosti před tvář své slávy, jedinému Bohu, který nás spasil skrze (+) Ježíše Krista, našeho Pána, buď sláva, velebnost, vláda i moc přede vším časem i nyní i po všechny věky. Amen.

(Ju 24n)

- Hospodin, Bůh, buď s námi. Kéž nás chrání na našich cestách. Kéž vás všechny, které smrt zarmoutila, ve své dobrotě utěší.

G) VHODNÉ TEXTY Z KNIHY ŽALMŮ

Pokojně uléhám, pokojně spím, neboť ty sám, Hospodine, v bezpečí mi dáváš bydlet. (Ž 4,9)

Ochraňuj mě, Bože, utíkám se k tobě! Pravím Hospodinu: „Ty jsi, Panovníku, moje dobro, nad tebe není.“ Hospodin je podíl mně určený, je můj kalich; můj los držíš pevně, Hospodine, neboť v moci podsvětí mě neponecháš, nedopustíš, aby se tvůj věrný octl v jámě. Stezku života mi dáváš poznat; vrcholem radosti je být s tebou, ve tvé pravici je neskonalé blaho. (Ž 16,1-2.5.10-11)

Miluji tě vroucně, Hospodine, moje sílo. Hospodine, skalní štíte můj, má pevná tvrzi, vysvoboditeli, Bože můj, má skálo, utíkám se k tobě, štíte můj a rohu spásy, nedobytný hrad! Ovinuly mě provazy smrti, zachvátily mě dravé proudy Ničemníka, provazy podsvětí se kolem mne stáhly, dostihly mě léčky smrti. V souzení jsem vzýval Hospodina, k svému Bohu o pomoc jsem volal. Uslyšel můj hlas ze svého chrámu, mé volání proniklo až k jeho sluchu. (Ž 18,2.3.5-7)

Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek. Dopřává mi odpočívát na travnatých nivách, vodí mě na klidná místa u vod, naživu mě udržuje, stezkou spravedlnosti mě vede pro své jméno. I když půjdu roklí šeré smrti, nebudu se bát ničeho zlého, vždyť se mnou jsi ty. Tvoje berla a tvá hůl mě potěšují. (Ž 23,1-4)

Hospodine, utíkám se k tobě, kéž nejsem na věky zahanben; pomoz mi vyváznout pro svou spravedlnost! Skloň ke mně své ucho, pospěš, vysvobod' mě, buď mi skálou záštitnou, buď opevněným domem pro mou spásu. Tys můj skalní štít a pevná tvrzi má, ved' mě pro své jméno a doved' mě k cíli. Hospodine, smiluj se, vždyť se tak souzím, zrak mi slábne hořem, moje duše i mé tělo chřadnou. Já však, Hospodine, důvěřuji tobě, pravím: „Ty jsi můj Bůh, moje budoucnost je ve tvých rukou.“ Vysvobod' mě z rukou nepřátel a těch, kdo pronásledují mě. Rozjasni tvář nad svým služebníkem, ve svém milosrdenství mě zachraň. Svého ducha kladu do tvých rukou, vykoupils mě, Hospodine, Bože věrný. (Ž 31,2-4.10.15-17.6)

Kdo si oblíbil život a miluje dny, aby užíval dobra? Střež svůj jazyk před zlobou a své rty před záłudnými řečmi. Vyhýbej se zlu a konej dobro, vyhledávej pokoj a usiluj o něj. Oči Hospodinovy jsou obráceny k spravedlivým, když volají o pomoc, on nakloní své ucho. Hospodin je blízko těm, kdo jsou zkrušeni v srdci, zachraňuje lidi, jejichž duch je zdeptán. Mnoho zla doléhá na spravedlivého, Hospodin ho však

ze všeho vysvobodí. Hospodin vykoupí duše svých služebníků, nikdo z těch, kteří se k němu utíkají, vinu neponese. (Ž 34,13-16.19-20.23)

Doufej v Hospodina, konej dobro, v zemi přebývej a zachovávej věrnost. Svou cestu svěř Hospodinu, doufej v něho, on sám bude jednat. Hospodinu jsou známy dny bezúhonných, jejich dědictví potrvá věčně. Neboť Hospodin miluje právo a své věrné neopouští. (Ž 37,3.5.18.28)

Hospodin je spása spravedlivých, záštitou v čas soužení jim bývá. (Ž 37,39)

Před sebou máš, Panovníku, všechny moje tužby a můj náрек utajen ti není. Selhává mi srdce, opouští mě síla a mým očím hasne světlo. Hospodine, ty mě neopouštěj, nevzdaluj se ode mne, můj Bože, na pomoc mi pospěš, Panovníku, moje spáso! (Ž 38,10-11.22-23)

Hospodine, vyslyš mou modlitbu, přej mi sluchu, když o pomoc volám, nebuď k mému pláči hluchý. Vždyť jsem u tebe jen hostem, přichozím, jako všichni otcové moji. Hospodine, dej mi poznat, kdy přijde můj konec a kolik dnů je mi vyměřeno, ať vím, kdy ze světa sejdu. Hle, jen na píd' odměřils mi dnů a jako nic je před tebou můj věk. A tak jakou mám naději, Panovníku? Moje očekávání se upíná jen k tobě. (Ž 39,13.5-6a.8)

Jen v Bohu se ztiší duše má, od něho vzejde mi spása. Jen on je má skála, má spása, můj nedobytný hrad, mnou nikdy nic neotřese. Jen zmlkni před Bohem, duše má, vždyť on mi naději vlévá. Lide, v každý čas v něho doufej, vylévej před ním své srdce! Bůh je naše útočiště. (Ž 62,2-3.6.9)

Ty jsi přece má naděje, Panovníku Hospodine, v tebe už od mládí doufám. Nezamítej mě v čas stáří, neopouštěj mě, když pozbývám sil. Nevzdaluj se ode mne, můj Bože, Bože, na pomoc mi pospěš! Ty jsi mi dal zakusit četná zlá soužení a zase mi život vracíš a z propasti země přivádíš mě nazpět. (Ž 71,5.9.12.20)

Já však chci být ustavičně s tebou, uchopils mě za pravici, povedeš mě podle svého rozhodnutí a pak do slávy mě přijmeš. Ač mé tělo i mé srdce chřadne, Bůh bude navěky skála mého srdce a můj podíl. Mně však v Boží blízkosti je dobře, v Panovníku Hospodinu mám své útočiště, proto vyprávím o všech tvých činech. (Ž 73,23-24.26.28)

Hospodine, nakloň ucho, odpověz mi, jsem tak poníženy, zubožený. Ochraňuj mě, jsem tvůj věrný, spas, můj Bože, svého služebníka, který v tebe doufá. Smiluj se

nade mnou, Panovníku, po celé dny k tobě volám. Neboť ty jsi, Panovníku, dobrý a nabízíš odpuštění; ke všem, kdo tě volají, jsi nejvyšší milosrdný. V den svého souzení volám k tobě a ty mi odpovíš. (Ž 86,1-3.5.7)

Panovníku, u tebe jsme měli domov v každém pokolení! Než se hory zrodily, než vznikl svět a země, od věků na věky jsi ty, Bože. Ty člověka v prach obracíš, pravíš: „Zpět, synové Adamovi!“ Počet našich let je sedmdesát roků, jsme-li při síle, pak osmdesát, a mohou se pyšnit leda trápením a ničemnostmi; kvapem uplynou a v letu odcházíme. Nauč nás počítat naše dny, ať získáme moudrost srdce. (Ž 90,1-3.10.12)

Kdo v úkrytu Nejvyššího bydlí, přečká noc ve stínu Všemocného. Říkám o Hospodinu: „Mé útočiště, má pevná tvrz je můj Bůh, v nějž doufám.“ Přikryje tě svými perutěmi, pod jeho křídly máš útočiště; pavézou a krytem je ti jeho věrnost. (Ž 91,1-2.4)

Hospodine, vyslyš mou modlitbu, kéž k tobě pronikne moje volání! Neukrývej přede mnou tvář v den souzení mého, nakloň ke mně ucho, v den, kdy volám, pospěš, odpověz mi! Z pokolení do pokolení půjdou tvá léta. Dávno jsi založil zemi, i nebesa jsou dílo tvých rukou. Ta zaniknou, a ty budeš trvat, všechno zvetší jako roucho, vyměníš je jako šat a vše se změní. Ale ty jsi stále týž a bez konce jsou tvoje léta. Budou zde přebývat synové tvých služebníků, jejich potomstvo bude před tebou stát pevně. (Ž 102,2-3.26-29)

Jako se nad syny slitovává otec, slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí. On ví, že jsme jen stvoření, pamatuje, že jsme prach. Člověk, jehož dny jsou jako tráva, rozkvétá jak polní kvítí; sotva ho ovane vítr, už tu není, už se neobjeví na svém místě. Avšak Hospodinovo milosrdenství je od věků na věky s těmi, kteří se ho bojí, jeho spravedlnost i se syny synů, s těmi, kteří dodržují jeho smlouvu, kteří pamatují na jeho ustanovení a plní je. (Ž 103,13-18)

Hospodina miluji; on slyší můj hlas, moje prosby, sklonil ke mně ucho. Po všechny své dny chci k němu volat. Ovinuly mě provazy smrti, přepadly mě úzkosti podsvětí; nacházím jen soužení a strasti. Vyzývám však Hospodinovo jméno: Hospodine, prosím, zachraň mi život! Hospodin je milostivý, spravedlivý, náš Bůh se slitovává. Hospodin je ochránce nezkušených: byl jsem vyčerpán, a dopřál mi zvítězit. Můžeš opět odpočinout, moje duše, neboť Hospodin se tě zastal. Ubránils mě před smrtí, mé oko před slzami, moje nohy před zvrtnutím. Před Hospodinem smím dále chodit v zemi živých. (Ž 116,1-9)

Moje duše se rozplývá žalem, pozvedni mě podle svého slova. Jsem na zemi jenom hostem, neukrývej přede mnou svá přikázání. Na pomoc mi podej svoji ruku, tvá ustanovení jsem si zvolil. Hospodine, toužím po tvé spáse, tvůj Zákon je pro mne potěšením. Hleď, jak jsem si tvá ustanovení zamiloval, Hospodine, podle svého milosrdenství mi zachovej život. (Ž 119,28.19.173-174.159)

Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc? Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi. Hospodin tě chrání ode všeho zlého, on chrání tvůj život. (Ž 121,1-2.7)

Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine, Panovníku, vyslyš můj hlas! Kéž tvé ucho pozorně vyslechne moje prosby. Budeš-li mít, Hospodine, na zřeteli nepravosti, kdo obstojí, Panovníku? Ale u tebe je odpuštění; tak vzbuzuješ bázeň. Skládám naději v Hospodina, má duše v něho naději skládá, čekám na jeho slovo. Má duše vyhlíží Panovníka víc než strážní jitro, když drží stráž k jitru. (Ž 130,1-6)

H) BIBLICKÉ TEXTY PRO ZVĚSTOVÁNÍ

I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřipí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem. (Gn 2,7)

V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš. (Gn 3,19)

Nyní hleďte, jsem jedině já, jiný bůh vedle mne není, já usmrčuji i obživuji, zdeptal jsem, a zase zhojím, není, kdo by vytrhl z mé ruky. (Dt 32,39)

Domov je v odvěkém Bohu, na jeho věčných pažích. (Dt 33,27a)

Hospodin usmrčuje i obživuje, do podsvětí přivádí a vyvádí též odtud. (1Sa 2,6)

My jsme před tebou jen hosté a přichozí jako všichni naši otcové. (1Pa 29,15a)

Hospodin dal, Hospodin vzal; jméno Hospodinovo buď požehnáno. (Jb 1,21b)

Já vím, že můj Vykupitel je živ a jako poslední se postaví nad prachem. (Jb 19,25)

On všechno učinil krásně a v pravý čas, lidem dal do srdce i touhu po věčnosti, jenže člověk nevystihne začátek ani konec díla, jež Bůh koná. Poznal jsem, že není pro něho nic lepšího, než se radovat a konat v životě dobro. (Kaz 3,11-12)

I když se člověk dožije mnoha let, ať se z nich raduje ze všech, ale na dny temnoty ať pamatuje, že jich bude mnoho. Cokoli přijde, je pomíjivost. (Kaz 11,8)

Pamatuj na svého Stvořitele ve dnech svého jinošství, než nastanou zlé dny a než se dostaví léta, o kterých řekneš: Nemám v nich zalíbení. (Kaz 12,1)

A prach se vrátí do země, kde byl, a duch se vrátí k Bohu, který jej dal. (Kaz 12,7)

Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo; nad těmi, kdo sídlí v zemi šeré smrti, zazáří světlo. (Iz 9,1)

Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, držím tě za pravici, pravím ti: ‚Neboj se, já jsem tvá pomoc.‘ (Iz 41,13)

Jako když někoho utěšuje matka, tak vás budu těšit. V Jeruzalémě dojdete potěšení. (Iz 66,13)

Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni uzří Boha. (Mt 5,8)

Vysvobod' nás od zlého. (Mt 6,13b)

Kdo z vás může o jedinou píď prodloužit svůj život, bude-li se znepokojoval? (Mt 6,27)

Pojďte ke mně, všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. (Mt 11,28)

Jaký prospěch bude mít člověk, získá-li celý svět, ale svůj život ztratí? A zač získá člověk svůj život zpět? Syn člověka přijde v slávě svého Otce se svými svatými anděly, a tehdy odplatí každému podle jeho jednání. (Mt 16,26-27)

Jeho pán mu odpověděl: „Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi v radost svého Pána.“ (Mt 25,21)

On přece není Bohem mrtvých, nýbrž živých, neboť před ním jsou všichni živi. (L 20,38)

Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. V něm byl život a život byl světlo lidí. To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila. (J 1,1.4-5)

Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. (J 3,16)

Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe; kdo jí z tohoto chleba, živ bude navěky. A chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa. (J 6,51)

Šimon Petr mu odpověděl: „Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova věčného života. (J 6,68)

Ježíš k nim opět promluvil a řekl: „Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.“ (J 8,12)

Já jsem dobrý pastýř. Moje ovce slyší můj hlas, já je znám, jdou za mnou a já jim dávám věčný život: nezahynou navěky a nikdo je z mé ruky nevyrvé. Můj Otec,

který mi je dal, je větší nade všechny, a nikdo je nemůže vyrvat z Otcovy ruky. (J 10,14a.27-29)

Amen, amen, pravím vám, jestliže pšeničné zrna nepadne do země a nezemře, zůstane samo. Zemře-li však, vydá mnohý užitek. Kdo mně chce sloužit, ať mě následuje, a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Kdo mně slouží, dojde cti od Otce. (J 12,24.26)

Ještě malou chvíli a svět mě už neužítí, vy však mě užítíte, poněvadž já jsem živ a také vy budete živi. (J 14,19)

Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí! (J 14,27)

Vždyť Otec sám vás miluje, protože vy milujete mne a uvěřili jste, že jsem vyšel od Boha. Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět. Teď svět opouštím a navracím se k Otcovi. To jsem vám pověděl, abyste našli ve mně pokoj. Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět. (J 16,27-28.33)

Otče, chci, aby také ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já; ať hledí na mou slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mě miloval již před založením světa. (J 17,24)

Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu. (Ř 6,23)

Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? Jedině Bohu buď dík skrze Ježíše Krista, Pána našeho! (Ř 7,24-25a)

Dát se vést sobectvím znamená smrt, dát se vést Duchem je život a pokoj. (Ř 8,6)

Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu. (Ř 8,38-39)

Nikdo z nás nežije sám sobě a nikdo sám sobě neumírá. Žijeme-li, žijeme Pánu, umíráme-li, umíráme Pánu. Ať žijeme, ať umíráme, patříme Pánu. Vždyť proto Kristus umřel i ožil, aby se stal Pánem i mrtvých i živých. (Ř 14,7-9)

Ale jak je psáno: ‚Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují.‘ (1K 2,9)

A jako jsme nesli podobu pozemského, tak ponese i podobu nebeského. (1K 15,49)

Ale máme ducha víry, o níž je psáno: ‚Uvěřil jsem, a proto jsem také promluvil‘ – i my věříme, a proto také mluvíme, vždyť víme, že ten, kdo vzkřísil Pána Ježíše, také nás s Ježíšem vzkřísí a postaví před svou tvář spolu s vámi. (2K 4,13.14)

A proto neklesáme na mysl: i když navenek hyneme, vnitřně se den ze dne obnovujeme. Toto krátké a lehké soužení působí přenesmírnou váhu věčné slávy nám, kteří nehledíme k viditelnému, nýbrž k neviditelnému. Viditelné je dočasné, neviditelné však věčné. (2K 4,16-18)

Vždyť se všichni musíme ukázat před soudným stolicem Kristovým, aby každý dostal odplatu za to, co činil ve svém životě, ať dobré či zlé. (2K 5,10)

Neklamte se, Bohu se nikdo nebude posmívat. Co člověk zaseje, to také sklídí. Kdo zasévá pro své sobectví, sklídí zánik, kdo však zasévá pro Ducha, sklídí život věčný. V konání dobra neumdlévejme; neochabneme-li, budeme sklízet v ustanovený čas. (Ga 6,7-9)

Život, to je pro mne Kristus, a smrt je pro mne zisk. Mám-li žít v tomto těle, získám tím možnost další práce. Nevím tedy, co bych vyvolil, táhne mne to na obě strany: Toužím odejít a být s Kristem, což je jistě mnohem lepší; ale zůstat v tomto těle je zase potřebnější pro vás. (Fp 1,21-24)

A pokoj Boží, převyšující každé pomýšlení, bude střežit vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši. (Fp 4,7)

On nás vysvobodil z moci tmy a přenesl do království svého milovaného Syna. (Ko 1,13)

Zemřeli jste a váš život je skryt spolu s Kristem v Bohu. (Ko 3,3)

Vždyť zde nemáme trvalý domov, nýbrž vyhlížíme město, které přijde. (Žd 13,14)

Těm, kteří jsou bohatí v tomto věku, prikazuj, ať nejsou pyšní a nedoufají v nejisté bohatství, nýbrž v Boha, který nás štědře opatřuje vším, co potřebujeme; napomínej

je, ať konají dobro a jsou bohatí v dobrých skutcích, štedří, dobročinní, a tak ať si sřádají dobrý základ pro budoucnost, aby obdrželi pravý život. (1Tm 6,17-19)

On zlomil moc smrti a zjevil nepomíjející život v evangeliu. (2Tm 1,10b)

Všechnu ‚svou starost vložte na něj‘, neboť mu na vás záleží. (1Pt 5,7)

My víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme své bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti. (1J 3,14)

Když jsem ho spatřil, padl jsem k jeho nohám jako mrtvý; ale on vložil na mne svou pravici a řekl: Neboj se. Já jsem první i poslední, ten živý; byl jsem mrtev - a hle, živ jsem na věky věků. Mám klíče od smrti i hrobu. (Zj 1,17-18)

Jeden z těch starců na mne promluvil: „Kdo jsou a odkud přišli ti v bílém rouchu?“ Řekl jsem: „Pane můj, ty to víš!“ A on mi řekl: „To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a vyprali svá roucha a vybělili je v krvi Beránkově. Proto jsou před trůnem Božím a slouží mu v jeho chrámě dnem i nocí; a ten, který sedí na trůnu, bude jim záštitou. Již nebudou hladovět ani žíznit, ani slunce nebo jiný žár jim neublíží, neboť Beránek, který je před trůnem, je bude pást a povede je k pramenům vod života. A Bůh jim setře každou slzu s očí.“ (Zj 7,13-17)

A slyšel jsem hlas z nebe: „Piš: Od této chvíle jsou blahoslaveni mrtví, kteří umírají v Pánu. Ano, praví Duch, ať odpočinou od svých prací, neboť jejich skutky jdou s nimi.“ (Zj 14,13)

CH) BIBLICKÉ TEXTY A MODLITBY PRO ZVLÁŠTNÍ PŘÍPADY

POHŘEB DÍTĚTE

Biblické texty

Ž 62,2-9: Jen v Bohu se ztiší duše má, od něho vzejde mi spása. Lide, v každý čas v něho doufej, vylévej před ním své srdce! Bůh je naše útočiště.

Mk 10,15: Amen, pravím vám, kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde.

1Pt 5,7: Všechnu ‚svou starost vložte na něj‘, neboť mu na vás záleží.

Modlitba

Věčný Bože, ty jsi dárcem všeho. Od tebe jsme přijali před ... lety toto dítě. Bylo naší láskou a nadějí. Je pro nás nesmírně těžké, když se s ním musíme rozloučit. Sbíráme všechny síly, abychom se tomuto údělu uměli podrobit.

Prosíme: Pomoz nám, abychom se s touto ztrátou dokázali vyrovnat bez reptání a bez pochyb o tvé lásce a prozřetelnosti. Stůj při nás v této zkoušce víry, abychom dokázali vyznat: Víme, že těm, kteří tebe slyší (tebe milují), všechny věci napomáhají k dobrému. Amen.

MLADÝ ČLOVĚK

Biblické texty

Ž 102,24-28: Na té cestě pokořil mou sílu a moje dny zkrátil. Pravím: Bože můj, uprostřed mých dnů mě odtud neber! Z pokolení do pokolení půjdou tvá léta. Dávno jsi založil zemi, i nebesa jsou dílo tvých rukou. Ta zaniknou, a ty budeš trvat, všechno zvetší jako roucho, vyměníš je jako šat a vše se změní. Ale ty jsi stále týž a bez konce jsou tvoje léta.

J 6,38-39: Neboť jsem sestoupil z nebe, ne abych činil vůli svou, ale abych činil vůli toho, který mě poslal; a jeho vůle jest, abych neztratil nikoho z těch, které mi dal, ale vzkřísil je v poslední den.

Zj 21,3-4: A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi, a setře jim každou slzu s očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude – neboť co bylo, pomínulo.“

Modlitba

Hospodine, Stvořiteli, Opatrovníku, Soudce, Vykupiteli a Těšiteli náš.

Nejsme schopni porozumět tomu, co se stalo. Je pro nás těžké se vyrovnat s odchodem bratra (sestry) N.N..

Přesto poručíme jeho (její) život a jméno tvému milosrdenství.

Prosíme tě: Zapomeň na všechno, čím se zesnulý(-á) před tebou provinil(-a), čím porušil(-a) tvou vůli a nedej zaniknout ničemu, co v jeho (jejím) krátkém životě bylo dobré, spravedlivé a tobě milé.

V nás, které dosud ponecháváš v tomto světě, posiluj víru ve svá zaslíbení a obnovuj naději, že všechno stvoření bude vysvobozeno z otroctví hříchu a zániku ke svobodě a slávě tvých dětí.

K tobě, náš Otče, se obracíme modlitbou Pána Ježíše Krista v důvěře, že nás spolu s ním vyslyšíš: Otče nás...

TRAGICKÁ UDÁLOST

Biblické texty

Ž 27,1: Hospodin je světlo mé a moje spása, koho bych se bál? Hospodin je záštita mého života, z koho bych měl strach?

J 16,33: To jsem vám pověděl, abyste našli ve mně pokoj. Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět.

Ř 8,38-39: Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.

Modlitba

Hospodine, Stvořiteli, Opatrovníku, Soudce, Vykupiteli a Těšiteli náš.

Nejsme schopni porozumět tomu, co se stalo. Je pro nás těžké se vyrovnat s odchodem bratra (sestry) N.N..

Přesto poručíme jeho (její) život a jméno tvému milosrdenství.

Prosíme tě: Zapomeň na všechno, čím se zesnulý(-á) před tebou provinil(-a), čím porušil(-a) tvou vůli a nedej zaniknout ničemu, co v jeho (jejím) životě bylo dobré, spravedlivé a tobě milé.

Nás pak, jejichž pozemské dny nebyly ještě uzavřeny, učíš bdělými, abychom v poslušnosti a neumdlévající připravenosti očekávali tvůj soud a tvé věčné království.

K tobě, náš Otče, se obracíme modlitbou Pána Ježíše Krista v důvěře, že nás vyslyšíš, když on se modlí s námi: Otče nás...

SEBEVRAŽDA

Biblické texty

Ž 103,8n: Hospodin je slitovný a milostivý, shovívavý, nejvyšš milosrdný; nepovede pořád spory, nebude se hněvat věčně.

Mt 7,1-5: Nesud'te, abyste nebyli souzeni. Neboť jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám. Jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trám ve vlastním oku nepozoruješ? Anebo jak to, že říkáš svému bratru: ‚Dovol, ať ti vyjmu třísku z oka‘ – a hle, trám ve tvém vlastním oku! Pokrytče, nejprve vyjmi ze svého oka trám, a pak teprve prohlédneš, abys mohl vyjmout třísku z oka svého bratra.

Ř 14,9-10.12-13: Vždyť proto Kristus umřel i ožil, aby se stal Pánem i mrtvých i živých. Proč tedy, ty slabý, soudíš svého bratra? A ty, silný, proč zlehčuješ svého bratra? Všichni přece staneme před soudnou stolicí Boží. Každý z nás tedy sám za sebe vydá počet Bohu. Nesud'me už tedy jeden druhého, ale raději posud'te, jak jednat, abyste nekladli bratru do cesty kámen úrazu a nepůsobili pohoršení.

Modlitba

Hospodine, Stvořiteli, Opatrovníku, Soudce, Vykupiteli a Těšiteli náš.

Nejsme schopni porozumět tomu, co se stalo. Je pro nás těžké se vyrovnat s odchodem bratra (sestry) N.N..

Přesto porouchíme jeho (její) život a jméno tvému milosrdenství.

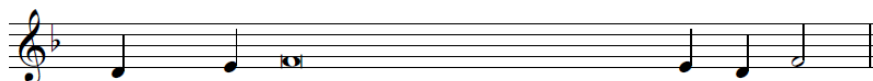
Prosíme tě: Zapomeň na všechno, čím se zesnulý(-á) před tebou provinil(-a), čím porušil(-a) tvou vůli a nedej zaniknout ničemu, co v jeho (jejím) životě bylo dobré, spravedlivé a tobě milé.

Nás pak, jejichž pozemské dny nebyly ještě uzavřeny, učiň bdělými, abychom v poslušnosti a neumdlévající připravenosti očekávali tvůj soud a tvé věčné království.

K tobě, náš Otče, se obracíme modlitbou Pána Ježíše Krista v důvěře, že nás vyslyšíš, když on se modlí s námi: Otče nás...

I) RESPONZORIA

1. Hospodin je blízko

Ho - spo - din je blízko těm, kdo jsou zkrúše - ni v srd - ci,
 Ho - spo - din vykoupí duše svých slu - že - bni - ků,
 Ten, kdo v ú - krytu Nejvyš - ší - ho bydlí,
 Ří - kám Hospodinu: Mé ú - to - čiš - tě,

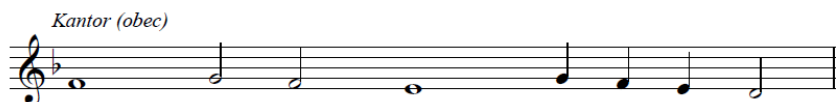

zachraňuje lidi, jejichž duch je zdeptán.
 nikdo z těch, kteří se k němu utíkají, vi - nu ne - ponese.
 přečká noc ve stí - nu Všemocného.
 má pevná tvrz je můj Bůh, v nějž doufám.

2. Hospodin je slitovný

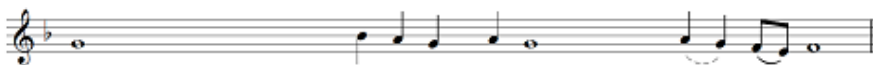

Hospo - din je slitovný a milostivý, sho - ví - vavý a nej - výš milosrdný.
 Ne - na - klá - dá s námi po - dle našich hří - - chů,
 Jak je vy - so - ko nad ze - mí ne - - be,
 Jak je vzdá - - len vý - chod od zá - pa - - du,
 Ja - ko se nad syny sli - to - vává o - - tec,

Nepovede pořád spory, nebude se hně - vat věčně.
 neod - plácí nám podle našich ne - pra - vos - tí.
 tak mohutně se klene nad námi jeho mi - lo - sr - denství.
 tak od nás vzdaluje naše ne - věr - nos - tí.
 slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí.

3. Odpočínutí věčné

K.: Odpočínutí věčné – dej **mu** (jí), ó Pane!

L.: A světlo věčné - ať **mu** (jí) svítí!

4. Pozvedám své oči k horám

D(k)

Po - zve - dám své o - či k horám: Od - kud mi přijde pomoc?

O

Pomoc mi přichá - zí od Hospodina, on učinil nebesa i zemi.

5. Smiluj se Hospodin nad tebou

K.: Smi-luj se Hospo - din nad te - bou - a k sobě na věč - nost tě při - jmi.
L.: Po - ha - slo světlo ži - tí tvé - ho, - v nebeské kraje od - lé - tá duch.

K.: Poslední vzdech ti **na** rtech dozněl, - poslední záblesk **slunce** usnul.

L.: Po bouřných dobách **plných** žalů – na tváři tvé **zavládl** klid.

K.: Vzpomínku světlou **v srdcích** máme – společně zpíváme **Pánu** k poctě.

L.: V zemi (v ohni) se tělo tvé **v popel** změnil, - v Pánu však budeš **žít** na věky.

K.: Zapadlo ti slunce **na** obloze, - světlo Kristovo zazáří ti **ve** smrti tmách.

L.: Smiluj se **Hospodin** nad tebou - a k sobě na **věčnost** tě přijmi.

6. Starokřesťanský žalm

Rubato (melodické parlando)

Vi - děl jsem Pá - na stá - le před se - bou, je mi po pra - vi - ci,

a - bych ne - za - ko - li - sal, pro - to se mé srd - ce za - ra - do - va - lo

a můj ja - zyk se roz - já - sal Nad to i tě - lo mé

od - po - cí - ne v na - dě - ji, ne - boť mě ne - za - ne - cháš

v ří - ši smr - ti a ne - do - pus - tiš, a - by se tvůj

věr - ný roz - pa - dl v prach. Dal jsi mi poz - nat ces - ty ži - vo - ta a

blíz - kost tvé tvá - ře mne na - pl - ni ra - do - stí.

7. Volám vroucím hlasem k Hospodinu

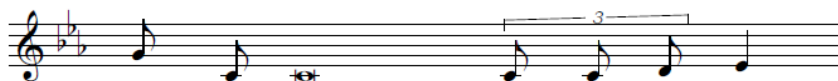

K.: Volám vroucím hlasem k Hos - po - di - nu a on vyslyší mne z ne - be své - - ho.
L.: Obklopila mne teď pou - ta smr - ti, - ty však, Bože, mne ne - za - vrh - - neš.

K.: Neboť tys mým štítem, **Hospodine**, - tys mou skálou, hradem a **Spasitelem**.
L.: Nepočítej, Bože, moje **provinění**, - ale pohlédni na mou bídu a měj se mnou
slitování.

K.: Odpočinutí věčné - dej **mu** (jí), ó Pane!
L.: A **světlo** věčné - at' **mu** (jí) svítí.

8. Z hlubin bezedných tě volám

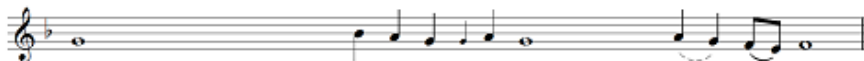

Z hlu - bin bezedných tě volám, Ho - spo - di - ne,
 Bu - deš - li mít na zřeteli ne - pra - vos - ti,
 Sklá - dám naději v Ho - spo - di - na,
 U Ho - spodina je mi - lo - sr - den - ství,

Panovníku, vy - slyš vo - lá - ní mé.
 před tvým sou - dem kdo ob - sto - jí?
 jeho vý - rok o - če - ká - vám.
 u něho je hoj - né vy - kou - pe - ní.

9. Z hlubin duše své

K.: Z hlubin své duše volám k tobě, Hos-po - di - ne, - Pane vy - slyš hlas můj.
L.: Nakloň svůj sluch mi - los - ti - vě - k hlasu vroucí mod - lit - by mé.

K.: Nevzpomínej, Bože, na žádné **skutky** naše zlé - neboť bychom **neobstáli**.

L.: Avšak u tebe je **slitování** - a proto důvěřuji **tobě**, Pane.

K.: Doufám, Pane, ve tvá **zaslíbení**, - naději svou ve tvé **slovo** skládám.

L.: Moje duše víc po **Pánu** touží, - než noční stráž **po** svítání.

K.: Neboť Hospodin je **milosrdný** - a hojné u něho je **vykoupení**.

L.: On věřící lid svůj **vysvobodí** - od trestu za jeho **provinění**.

K.: Odpočinutí věčné - dej **mu** (jí), ó Pane!

L.: A **světlo** věčné - at' **mu** (jí) svítí!

J) VHODNÉ PÍSNĚ K POHŘEBNÍM OBŘADŮM

č. 23; 55,1.4.5; 105,1.4; 110,1.3; 116; 270,1-4; 279; 287; 338,1.3.5

23. Blíž tobě, Bože můj

Blíž to - bě, Bo - že můj, jen to - bě blíž,
 byť mě i tá - hnout měl blíž to - bě kříž.
 Za - ple - sá vždy můj duch, blíž to - bě, jenžs můj Bůh,
 blíž to - bě, jenžs můj Bůh, jen to - bě blíž!

2. Byť mne tma objala,
 slunka zhas' svit
 a duch můj unaven
 přestával bdít,
 můj bude, Pane, sen,
 [: blíž tobě jít že smím,:]
 jen tobě blíž.

3. Ukaž mi, cesta že
 má k nebi jde,
 a vše, co sesíláš
 z lásky že je!
 Kéž ve všem pokyn zřím,
 [: blíž tobě jít že smím,:]
 jen tobě blíž.

4. A když pak procitnu
 pln díků chval,
 v oběť ti postoupím
 každý svůj žal,
 aby mne každá tíž
 [: vedla zas tobě blíž,:]
 jen tobě blíž.

5. A když mne jedenkrát
 v zásvětnou výš
 přenese láska tvá
 v nebeskou říš,
 tenkrát zatoužím již:
 [: Pojmi mne k sobě blíž,:]
 jen k sobě blíž.

55. Kdo v ochraně Nejvyššího

Kdo v o - chra - ně Nej - vyš - ší - ho be - zpe - čně skryt cho - dí - vá,
ten si - lou Vše - mo - hou - cí - ho ka - ždý den se o - dí - vá.

Pro - to i já ří - kám Pá - nu ka - ždý den s dů - věr - no - stí:

V to - bě hrad mám i o - chra - nu, já na to - bě mám do - sti.

4. Poněvadž Boha samého,
přepevné útočiště,
i ty za ochránce svého
volíš na každém místě,
ani ty se neboj zlého!
Zlo k tobě nedosáhne,
žádná rána stánku tvého
škodlivě nezasáhne.
5. Věř, že silám svým o tobě
Bůh ráčil přikázati,
že tě mají v každé době
v krocích tvých ostříhati.
Tak tě jako na rukou svých
v zlý čas bude nositi,
že ti ani ve dnech smutných
nic nebude škoditi.

105. Bůh jest můj hrad

Bůh jest můj hrad a duch můj rád

má k slo-vu je - ho zře - ní. Bo - že, to vím, že

zde cho - dím ve ví - ře, ne v pa - tře - ní.

4. Zmrtvýchvstání,
spásy dání,
Tvé slovo zaslibuje,
po časnosti
ve věčnosti
život že následuje.

110. Jak bych neměl s Kristem jíti

Jak bych ne - měl s Kri - stem jí - ti,
jak bych ne - měl pro - něj ži - ti,

jenž je Vůd - ce nej - vyš - ší,
jenž je lás - ka nej - čist - ší.

A - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - - men,

a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - - men.

3. V pohřbu chci i ve vzkříšení
připodobněn Pánu být,
v potupení, oslavení,
ve všem s Kristem podíl mít.
Aleluja atd.

116. Ó Pane, zůstaň s námi jen

The image shows a musical score for the hymn 'Ó Pane, zůstaň s námi jen'. It consists of three staves of music in a treble clef, with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and a common time signature (C). The lyrics are written below the notes. The first staff contains the first line of the hymn, the second staff the second line, and the third staff the third line. The lyrics are: 'Ó Pa - ne, zů - staň s ná - mi jen, neb k ve - če - ru se chý - lí den, to slo - vo tvé, jež prav - dou jest, ať do na - šich nám sví - tí cest.'

Ó Pa - ne, zů - staň s ná - mi jen, neb
 k ve - če - ru se chý - lí den, to slo - vo tvé, jež
 prav - dou jest, ať do na - šich nám sví - tí cest.

2. Svým slovem vždy nás, Pane, chraň,
 to nejlepší je naše zbraň,
 dej lidu svému pokoj, klid,
 ať pro tvé dílo může žít!
3. V tvém slově zříme pomoc tvou,
 svůj hrad a skrýší bezpečnou;
 v tom poznání nás, Pane, veď,
 ať nezbloudíme z cesty, hled'!
4. Dle slova svého dej nám žít,
 ať hotovi jsme pro tě mřít,
 a potom k sobě vezmi tam
 nás k nebe jasným výšinám!

270. Již tedy s Bohem jdi

Již te - dy s Bo - hem jdi, když Pán tak chtěl,
 jdi tam, kam vo - lá tě tvůj Stvo - ři - tel.
 Z ob - je - tí lid - ských ruk, z ča - sno - sti bran
 do ru - kou Pá - ně spěj, kde je tvůj stan!

2. Jdi, byť i cesta tvá
 šla v hrobu noc,
 Spasitel přijde ti
 hned na pomoc.
 On dobrý Pastýř tvůj
 tam s tebou jde
 a z noci ke světlu
 tě vyvede.
3. My slzou zkrápíme
 tvou bledou tvář,
 však nová, věříme,
 ti vzejde zář,
 až lásky Páně dech
 tě ovane
 a věčné slávy den
 ti zaplane.
4. Jdi, a my cestou tou
 snad brzo již
 též půjdem, kam ty dnes
 nás předcházíš.
 Na věčnou shledanou
 a spi sladce,
 však i nám života
 je na krátce.

279. Když slunce zář

Když slun-ce zář i svě - tlo hvězd ha - sne nám, ha - sne nám,
tu mi - lo bý - vá du - cha vznést k vý - ši - nám, k vý - ši - nám,

kde no - ci tem - né ne - bý - vá, kde od - vě - ký jas ro - zlí - vá

ta hvě - zda vě - čně zá - ři - vá, Je - žíš sám, Je - žíš sám.

2. Když v člověku se vzdámá hřích,
lest a klam, lest a klam,
duch rád na víry perutích
vzlétá tam, vzlétá tam,
kde mír vane jak po boji,
a bouře všechny spokojí
i všechny rány zahojí
Ježíš sám, Ježíš sám.
3. Když dává někdo naposled
sbohem nám, sbohem nám,
tu zvedněme truchlivý hled
k nebi tam, k nebi tam,
kde utichá již každý vzdech,
když ukončen života běh
a slzu setře s očí všech
Ježíš sám, Ježíš sám.

287. V tebe, Hospodine, doufám

The image shows a musical score for the hymn 'V tebe, Hospodine, doufám'. It consists of five staves of music in a single system, all written in a treble clef with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The melody is simple and hymn-like. Below each staff is the corresponding Czech lyrics, with hyphens indicating syllables that span across notes.

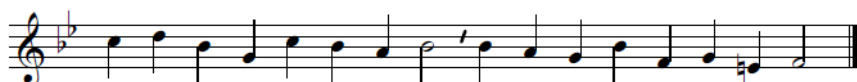
V te - - be, Ho-spo - di - ne, dou - fám sa - mé - ho, jin - de
 spo - mo - cní - ka ne - mám žá - dné - ho. Tys můj hrad
 a ská - - la, na - dě - je má stá - - lá, Pa - ne Je - ži - ši!
 Přijď mi k spo - mo - že - ní dle svých za - slí - be - ní
 ku vy - svo - bo - ze - ní v nou - zi nej - vyš - ší.

2. Ty mě ved' i doved',
 dobrý Pane můj,
 a když cestou klesám,
 ty mne posiluj!
 V rukou tvých, ó Pane,
 nechť se co chce stane,
 spočine duch můj.
 Tys mě koupil sobě,
 proto v každé době,
 ano až i v hrobě,
 při mně věrně stůj!

338. Slunce denní již nám hasne

Slun-ce den-ní již nám has-ne, ó ty vnitř-ní svět-lo jas-né,

Je-zu Kris-te, zů-staň s ná-mi, ať nás tem-nost ne-o-má-mí.

3. Stíny smrti nás tu tíží,
 duch však vesel k světlu vzhlíží,
 v něž nás Pán, ač branou tmavou,
 provede, dá radost pravou.

5. Klademe již tělo v lože,
 dej, ať můžem povstat, Bože,
 a když pak se složí v hrobě,
 duch ať odpočine v tobě.